

SADRŽAJ

1. Riječ urednika	3
2. Reagiranja: Gluhonijemi, gluhi, nagluhi, gluhoslijepi, osobe s posebnim potrebama, invalidi, hendikepirani ... Novinari, imate li još nešto sočnije?	3
3. Apel: Diskriminacija gluhih osoba u medijima	4
4. Iz medija	4
5. Putovanja: EUDY Camp 2006. - Dublin, Irska	24
6. Putovanja: VI. DHI Conference Berlin	25
7. Događaji: Izložba "Nevidljivo i nečujno"	30
8. Stručni tekstovi: Znakovni jezik i kultura Gluhih	31
9. Zanimljivosti: Gluhe osobe su najbolji vozači na svijetu	33
10. Događanja: Stručni skup "Živjeti s gluhoćom"	33
11. Događanja: Posjet knjižnici "Fran Galović" u Koprivnici	35
12. Zanimljivosti. Pošalji SMS radi požara	36
13. Kolumna: Svi su pitali za tebe	37
14. Intervju sa Angelom	37

"Pljesak jedne ruke" - Časopis Udruge "Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN" - izlazi 4 puta godišnje.

Adresa: Korčulanska 10, 10000 Zagreb

Telefon: 385 1 618 12 90

E-mail: dlan@crodeafweb.net

Web stranica: www.dlan.crodeafweb.net

Žiro-račun: 2402006-1100074154 (Erste Bank)

Matični broj: 1608037

Odgovorni urednik: Angel Naumovski

Glavna urednica: Petra Podhorsky

Lektura: Ana Užbinec

Tisak: Tiskara Ban

Ovaj časopis je financiran sredstvima Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport

Riječ urednika

Najdraži čitatelji,

nakon nekoliko mjeseci neizlaženja, oglašavam se s novim brojem Pljeska, i to dupliciranim, jer se neobjavljeni materijal nagomilao, a mi smo, hvala Bogu, bili opet jako aktivni i marljivi. Ovaj broj Pljeska, kojemu je tema Gluhi u medijima, donosi različite članke o tome kako nas zovu: gluhi, nagluhi, gluhoonijemi... Da li je riječ o diskriminaciji, neinformiranosti, neznanju ili o nijansama? Prosudite od članka do članka, no zaista ima svega. Donosimo odličan članak "Kako komunicirati s gluhoima i nagluhoima" g. Zdravka Radića uz pomoć

predsjednice Udruge gluhoih Istarske županije. Vrlo je dobro opisano do najfinijih detalja kako nagluhi i gluhi doživljavaju komunikaciju bez znakovnog i sa znakovnim jezikom, i KAKO KOMUNICIRAJU, kao i upute KAO KOMUNICIRATI s njima. Bilo je par zgodnih putovanja, (Dublin, Irska, Berlin) pa pročitajte izvještaje naših mladih suradnika. Glavni i odgovorni urednik je doživio još nekoliko izvedbi svoje predstave "Ruke koje plaču", (premijera koje je bila 21.6 2006. u KIC-u) a i dobio nagradu na 4. Festivalu prvih održanog u Studentskom centru u Zagrebu. Čitajte o skupovima, o novostima u

svijetu, o problemima gluhoih studenata i onima koji bi studentima htjeli postati, o barijerama u komunikaciji (kad ni gluhi ne znaju komunicirati, očitavati s usana, niti znaju čitati), kad pokušavaju istjerati pravdu pa nastradaju (ne zbog gluhoće, već zbog osjećaja za pravicu). Najviše nas čitajte zbog naše potrebe za druženjem, učenjem i komuniciranjem, putovanjima... U ovom broju svega toga ima u izobilju.

Vaša urednica,
Petra Podhorsky

iranja - reagiranja - reagiranja - reagiranja - reagiranja - reagiranja - reagiranja - reagiranja - reagiranja

Gluhonijemi, gluhi, nagluhi, gluhooslijepi, osobe s posebnim potrebama, invalidi, hendikepirani ... Novinari, imate li još nešto sočnije?

Eto, dragi čitatelji, prije no što krenem u akciju, tj. pisanje, moram Vam se ispričati što ste toliko čekali novi broj časopisa. Kad krenete s čitanjem ovoga broja, bit će vam sve jasno. Tema ovog dvobroja je: "Kako nas mediji prikazuju???".

U svim medijima (TV, novine, časopisi, internet stranice) nas, Gluhe, daruju svakakvim "komplimentima" - gluhoonijemi, gluhooslijepi, osobe s posebnim potrebama, invalidi, hendikepirani, gluhi, nagluhi ... Ima li kraja tome? Posebno nakon apela udruge "UPIGNO" svim medijima, (objavili smo apel u časopisu "Pljesak jedne ruke", broj 1) mi smo ti koji bismo trebali podariti sedmu silu komplimentima (npr., mentalno zaostali, primitivni, nenačitani, neobrazovani, neupućeni, glupi, idioti,...); no to je Pandorina kutija koju ne želim otvoriti.

Kad pročitate sve članke o tome kako nas prikazuju, vidjet ćete da nisu baš svi novinari isti (koje čudo, a mislio sam da su svi novinari isti i kolegijalni- isti su fakultet pohađali, idu u zajedničke klubove...).

Sjećam se jednog primjera, jednog novinara Hine koji je bio na službenom putovanju u Melbourneu gdje su se održavale Olimpijske igre Gluhoih.

Jednog dana je novinar Hrvatskog radija u Melbourneu došao u naš hotel i obavio intervju za radio sa svim članovima hrvatske delegacije, koji je novinar Hine uredno zapisivao i poslao izvještaj u Hrvatsku. Na to su njegovi kolege, novinari, sa zgražanjem reagirali i pitali da li je možda pivo u Australiji jako i pomutilo njegov razum. "Gluhi govore, dali intervju? Nemoguće."

Posebno bih istaknuo novinski članak na 10. stranici našega časopisa, članak objavljen u Vjesniku 23. veljače 2003. godine. Unaprijed se ispričavam što je članak malo "krvav", ali bit će vam jasnije što vam želim reći. Molim vas obratite pozornost na one riječi: "...inače gluhoonijem od pete godine života ...".

Ljudi moji, dijete do svoje 5. godine života usvaja govor, tj. 5. godina djetetovog života je kritično razdoblje za usvajanje govora. Ako je gluhoonijem od 5. godine života, što je onda bio do 5. godine, pitanje je sad? Ostavljam vam materijala za razmišljanje.

Neka Vam članak o gluhoim mačku na 13. stranici časopisa bude dobar razlog za razmišljanje da li su novinari kompetentni da pišu o takvim temama. Nas zovu gluhoonijemima, a znakujemo jezik, a životinju koja mijauče zovu

gluhoim mačkom.

Na kraju svega, nemojte zaboraviti kako mi Gluhe osobe sebe doživljavamo. To će vam biti jasnije nakon što pročitate ponovo UPIGNOV apel i bacite pogled na posljednju stranicu našeg 3. broja.

Na kraju svega, želim reći da nije svejedno kako nas novinaru oslovljavaju. Gluhooslijep, nagluh, osoba s posebnim potrebama, hendikepiran, invalid, gluhoonijem ... Na moje brojne upite zašto nas ljudi zovu gluhoonijemima, odgovorili su mi da kad izgovaraju tu riječ ne razmišljaju i da je to automatski izrečeno. Neka onda i novinari još dodatno "educiraju" javnost idiotskim pojmovima tipa "nagluhoonijem", "nagluhooslijep", "slijepogluhoonijem", "slijepoonijem", "slijeponagluhoonijem".

Uostalom, nije svejedna niti mala razlika između riječi GLUH i GLUHONI-JEM. Ako Gluha osoba „znakuje“, ne znači da je NIJEMA, jer je znakovni jezik (mnogima, mnogima nepoznat) JEZIK.

Angel Naumovski

3

DISKRIMINACIJA GLUHIH OSOBA U MEDIJIMA

Poštovani,

u hrvatskim medijima, kada se govori o gluhih i nagluhim osobama, najčešće se koristi sintagma «gluhonijemi.» Međutim, taj pojam je neprihvatljiv i uvredljiv za gluhe i nagluhe osobe. Najvažniji razlog je činjenica da su oštećenje sluha i nijemost (nemogućnost govora) dva različita oštećenja koja nisu nužno povezana. Velika većina gluhih osoba uči i koristi hrvatski jezik i može govoriti, iako artikulacija kod pojedinih gluhih osoba nije dovoljno razumljiva svima onima koji čuju. U ostalom, in-

teligencija, jezik, pismenost i obrazovanje nisu povezani s razumljivošću govora.

Nadalje, većina gluhih osoba u komunikaciji koristi znakovni jezik koji je također jezik, iako u Hrvatskoj još nije standardiziran ni službeno prihvaćen kao jezik zajednice gluhih. Nažalost, Hrvatska i u tome zaostaje za Europom i većinom susjednih zemalja gdje je znakovni jezik službeno prihvaćen kao jezik zajednice gluhih.

Ako, dakle, uzmete u obzir ove činjenice, uvidjet ćete da se pojam «gluhonijemi» ne može i ne smije koristiti u opisu svih osoba oštećenog sluha jer možemo

sve osim čuti! Zato Vas molimo da razumijete i našu osjetljivost i uznemirenost zbog učestalog diskriminirajućeg etiketiranje našeg stanja. Molimo Vas da kao dio medija koji utječu na oblikovanje javnog mnijenja u Hrvatskoj uvažite naš stav, kulturu i jezik gluhih i nagluhih.

Također vas molimo da ovu obavijest prosljedite vašim kolegama i suradnicima. Ukoliko želite dodatne informacije javite nam - rado ćemo se odazvati!

Unaprijed hvala!

Verona Lisak - Brkičić

iz medija - iz medija - iz medija - iz medija - iz medija - iz medija - iz medija - iz medija - iz medija - iz medija - iz medi

SKANDAL Hrvatski rukometaš Sabahudin Budo Jusić šokiran iznosom koji mora platiti

GLUHONIJE MOM RAČUN ZA TELEFON

40.000 KUNA

Autor Kornelija Arapinac

Hrvatski rukometni reprezentativac **gluhih** Sabahudin Budo Jusić dobio je telefonski račun za halo usluge za ožujak i travanj u iznosu od 40.000 kuna! Ne samo da ga je šokirao astronomski iznos nego i

4

ispis poziva.

- Prema ispisu računa, ispada da sam u jednoj sekundi okrenuo deset različitih poziva. I to da sam zvao brojeve na Kajmanskom otočju, u Tajlandu, Australiji, Austriji...

To je strahota. Nisam dijete pa da ne znam što znači internetsko dopisivanje. Da sam imao internet uključen 24 sata svih 30 dana, račun ne bi mogao biti veći od 5000 kuna kaže 19-godišnjak.

Mora platiti račun

Uputio je žalbu Hrvatskim telekomunikacijama, ali dobio je odgovor da račun mora platiti.

Obitelj Jusić smatra da je njihov sin tipičan primjer žrtve tzv. dialer programa poznatih digitalnih napasnika interneta. Jusićevi su ogorčeni jer smatraju da je HT dužan zaštititi svoje korisnike i osigurati kontrolu nad tim virusima.

Ističu kako ne bježe od plaćanja računa, ali za ono što su potrošili. Da su u pitanju uistinu virusi, potvrđuje zadnji račun za svibanj, koji je nakon isključenja interneta iznosio tek 300 kuna.

Moraju dignuti kredit

Nesretni je reprezentativac sav novac koji je dobio od grada za osvojenu zlatnu medalju u Melbourneu dao obitelji za račun, no to ne pokriva ni desetinu troška.

Kako bi platili astronomski telefonski račun, obitelj Jusić ima jedan jedini izlaz podići kredit! Svoje nemilo iskustvo rukometni je reprezentativac odlučio javno ispričati kako bi spriječio ili barem upozorio korisnike na opasnosti od virusa.

UPISANE GLUHONIJE STUDENTICE U PULI

Piše: Silvana Fable

Foto: Goran Šebelić

O sudbini dekanice Visoke učiteljske škole Fakultetsko vijeće odlučivat će na jesen, rekao je rektor Sveučilišta

PULA - Dvije **gluhonijeme** kandidatkinje, koje su prošle na ispitu ali ih je dekanica odbijala upisati, od danas su ipak studentice. O sudbini Kristine Mužić, dekanice Visoke učiteljske škole čiju je smjenu jučer zatražio prorektor Sveučilišta dr. Goran Kalogjera, odlučivat će Fakultetsko vijeće na jesen.

- Zatražit ćemo od dekanice izvještaj o ovom slučaju i nakon toga o tome će raspravljati Fakultetsko vijeće koje će se sastati tek na jesen, nakon godišnjih odmora - pojasnio je rektor riječkog Sveučilišta Daniel Rukavina.

Tako za sada dekanica Kristina Mužić, barem do jeseni, usprkos skandaloznoj odluci ostaje na čelnoj funkciji Visoke učiteljske škole, a što će onda biti, odlučit će vodstvo riječkog Sveučilišta ili možda i čelni ljudi novoga pulskog sveučilišta koje bi se do jeseni trebalo osnovati.

Točno u 9 sati Mirela Jolić i Monika Žgomba sa svojim mentorom Franjom Maričakom stigle su pred zgradu Visoke učiteljske škole, sretno i ponosne što će samo trenutak kasnije postati studentice. Sa svim potrebnim papirima i uplatnicama za školarinu koja za izvanredne studente iznosi 3300 kuna, a koju će same plaćati, iako bi kao **hendikepirane** osobe mogle tražiti i oslobađanje od plaćanja, još su uvijek bile vrlo uzbuđene.

- Zahvaljujemo svima koji su nam pomogli, posebno rektoru i prorektoru riječkog Sveučilišta koji su pokazali izuzetno razumijevanje za naš slučaj - rekle su Mirela Jolić i Monika Žgomba. Ministru Draganu Primorcu i njegovoj ekipi na brzom reagiranju u rješavanju ovog slučaja zahvalan je i Franjo Maričak. Kako je rekao, jako mu je žao što ih dekanica Kristina Mužić nije htjela primiti na razgovor.

Rektor: Ponašanje dekanice je neprihvatljivo

-Ponašanje dekanice Visoke učiteljske škole Kristine Mužić naprosto je neprihvatljivo jer smo mi na našem sveučilištu posebno osjetljivi na položaj **studentata s posebnim potrebama** - rekao je akademik Daniel Rukavina, rektor riječkog Sveučilišta, u čijem je sastavu i Visoka učiteljska škola u Puli.

Dodao je da je cijeloj akademskoj zajednici neprihvatljivo da se jedan njihov član može ponašati na način na koji je to učinili dekanica Mužić, odbivši upisati dvije **gluhe** djevojke, "a koje su pritom zadovoljile sve kriterije za upis i svojim znanjem izborile mjesto u studentskim klubovima".

- Uspjeh ovih dviju djevojaka mora nas radovati - ustvrdio je akademik Rukavina. O sudbini dekanice Visoke učiteljske škole Kristine Mužić, istaknuo je akademik Rukavina, odlučivat će Fakultetsko vijeće. Dodao je kako i on sam može donijeti odluku o stegovnim mjerama, nakon rasprave na Fakultetskom vijeću, a što propisuje Statut, i to zbog kršenja etičkih prava i kršenja jednakosti među studentima, a što ovaj slučaj jest.

Jutarnji list 20.07.2006.

ČLANOVI ŽUPANIJSKE UDRUGE GLUHIH I NAGLUHIH O UPISU SVOJIH DVIJU ČLANICA NA FAKULTET

PULA - U našu je redakciju jučer stiglo pismo koje potpisuje tridesetak članova Udruge **gluhih i nagluhih** Istarske županije. Povod pismu su, kako navode, napisi vezani za događanja oko upisa njihovih dviju članica, Monike Žgomba i Mirele Jolić, u Visoku učiteljsku školu.

Osuđujući, kako su napisali, »medijski skandal« koji je nastao zbog njihovog upisa na taj fakultet, članovi

navode da udruga, koja postoji 58 godina, omogućuje pomoć u realizaciji prava svakom svom **gluhom i nagluhom članu**.

»Da su naše dvije članice izrazile svoje želje u pogledu školovanja na Visokoj učiteljskoj školi, udruga bi zasigurno razmotrila mogućnosti i uvjete za njihov uspješan studij«, stoji u pismu.

Bivšem članu Franji Maričaku, koji je u radnom odnosu udruge bio šest mjeseci, članovi zamjeraju što nema ovlaštenje za mentora te spominju njegovu »upitnu stručnu spremu« za pripremu **gluhih** studentica za prijemni ispit.

Navode i da su svi njegovi postupci protivni stavovima udruge. Maričak je, pak, navode članova udruge okarakterizirao primitivizmom dodajući da ih nema namjeru komentirati.

No, žalosno je da su u ovom slučaju najviše oštećene upravo ove djevojke, kojima je, kako su same rekle, oduvijek bila želja upisati fakultet.

P. Lu.

Glas Istre 20.09.2006.

DVIJE STUDENTICE ODBILI UPISATI JER SU GLUHONIJE

Pišu: Silvana Fable, Ivana Kalogjera Brkić

Foto: Goran Šebelić

PULA - Dekanica Visoke učiteljske škole u Puli dr. doc. Kristina Mužić odbila je na izvanredni studij predškolskog odgoja u novoj akademskoj godini upisati dvije **gluhonijeme** kandidatkinje iz Pule, 40-godišnju Mirelu Jolić i 31-godišnju Moniku Žgomba.

Između 28 prijavljenih na razredbeni postupak upravo su Monika i Mirela bile među najboljima. Monika Žgomba osvojila je na razredbenom ispitu najviše bodova, čak 646,5, dok je Mirela Jolić sa 518 osvojenih bodova bila ukupno 14. No, ni ta činjenica Kristini Mužić nije bila dovoljna da im dopusti upis na željeni studij.

I da nije bilo upornosti Franje Maričaka, koji ih je pripremao za razredbeni ispit a koji radi kao stručni suradnik u Udruzi **gluhih i nagluhih** u Puli, vjerojatno Mirela i Monika ne bi danas u ruci držale indeks i bile sretne studentice kojima se ostvario dugogodišnji san.

- To je prava diskriminacija jer se nečije znanje i sposobnost ne mogu vrednovati na način na koji to čini nazovi profesorica Kristina Mužić. Nečija **gluhonijemost** nikako ne može i ne smije biti prepreka daljnjem obrazovanju i želji za studiranjem. To je naprosto suludo - rekao nam je Franjo Maričak.

- Kad sam došao na fakultet raspitati se o upisu, rečeno mi je da je dekanica rekla kako ih neće upisati. Tražio sam obrazloženje, ali me dekanica nije htjela primiti na razgovor, niti pismeno dati obrazloženje.

Poručeno mi je samo da se o sudbini Monike i Mirele mora očitovati ministarstvo. Dekanica je poručila da joj se po tom pitanju osobno javi ministar Primorac. Ministarstvo me uputilo na rektorat riječkog sveučilišta u čijem je sastavu i Visoka učiteljska škola u Puli i prorektor dr. Goran Kalogjera je odmah jutros poslao faks u Visoku učiteljsku školu tražeći da se taj problem riješi, odnosno da se Monika i Mirela upišu na izvanredni studij predškolskog odgoja. I danas u 9 sati njih će se dvije upisati - prepričao je dramu dviju **gluhonijemih** studentica njihov mentor.

Dodao je kako je od ministra Primorca zatražio smjenu dekanice Kristine Mužić. - A ako se to ne dogodi, spreman sam pravdu tražiti i preko Međunarodnog suda, jer ovakve diskriminacije **gluhonijemih** osoba nisu dopustive i ispod su svakog ljudskog dostojanstva, ali i ljudskih prava - bio je jasan.

- Koliko daleko je ona spremna ići govori i činjenica da je sama

još jednom išla kontrolirati razredbeni ispit, valjda ne vjerujući da su Monika i Mirela zaista bile tako uspješne - dodao je Franjo Maričak.

Za slučaj je prorektor za nastavu Sveučilišta u Rijeci prof. dr. Goran Kalogjera doznao, kaže, prije dva dana. - U utorak su me izvijestili da dekanica Mužić odbija upisati na studij dvije **gluhonijeme** studentice unatoč odličnom plasmanu te činjenici da one mogu čitati s usana i normalno pratiti nastavu.

Nisam znao u čemu je problem, pa sam odmah zvao prodekanicu za nastavu Visoke učiteljske škole u Puli, no ni njoj nije bila jasna reakcija dekanice.

Kontaktiran je i ured ministra Primorca, gdje je također rečeno da djevojke moraju biti upisane. No, danas me ponovno zvala prodekanica. Rekla mi je da dekanica Mužić i dalje odbija upisati studentice, a da profesor koji ih je pripremao o svemu namjerava izvijestiti Hrvatski helsinški odbor. Kasnije sam s njim razgovarao, bio je vrlo uzrujan i složili smo se da dekanica nije ispravno postupila. Kontaktirao sam i rektora Rukavinu koji je bio zgranut. Odmah smo dali nalog da se smjesta upišu - ispričao je Kalogjera.

Idealne za rad s djecom oštećenog sluha

*- Za razredbeni ispit djevojke sam pripremao tri mjeseca - kaže mentor Franjo Maričak. Dodaje da su se za studij predškolskog odgoja odlučili iz dva razloga: jer mogu kasnije držati tečajeve znakovnog jezika, i zato što upravo **gluhonijeme** osobe mogu najbolje raditi s djecom oštećenog sluha.*

Tehnički sam crtač po struci, a radim kao čistačica

Mirela Jolić kaže kako je izuzetno sretna i ponosna što je uspjela položiti razredbeni ispit. - Radim kao spremačica iako sam tehnički crtač po struci. Odavno mi je bila željela upisati fakultet, ali su me od toga odgovarali govoreći mi da to nije za mene. - govori Mirela. Kaže da je kad je vidjela rezultate razredbenog ispita ostala bez riječi, te se rasplakala.

No, posebno je bila ponosno što su joj drugi studenti čestitali, te obećaje da će biti vrijedna studentica, iako je svjesna da je čeka težak posao. Monika Žgomba također je još 1992. godine željela studirati, ali kako kaže nitko je u tome nije htio podržati. - Kad me je Franjo rekao da sam prva na razredbenom ispitu nisam vjerovala, mislila sam da se šali. - kazuje nam Monika i dodaje kako su im na uspjehu čestitali i svi profesori.

- Točno je, dekanici Visoke učiteljske škole danas sam osobno naložio da smjesta upiše te dvije djevojke. Njezina odluka da one mogu biti upisane naprosto mi je neprihvatljiva. To je za stegovni postupak. Slobodno napišite da smatram kako bi dekanicu Mužić trebalo isti čas smijeniti - rekao je danas vidno ogorčen prorektor za nastavu Sveučilišta u Rijeci prof. dr. Goran Kalogjera.

Dodao je kako još ne vjeruje da je dekanici jedne visokoškolske institucije uopće palo napamet da zabrani upis na studij dvjema djevojkama samo zato što su one **gluhonijeme**. - Nadam se

samo da ista osoba neće voditi sveučilišni odjel budućeg pulskog sveučilišta - zaključio je prorektor Kalogjera.

Prof. dr. Goran Kalogjera: Dekanicu treba smijeniti isti čas

- Točno je, dekanici Visoke učiteljske škole danas sam osobno naložio da smjesta upiše te dvije djevojke. Njezina odluka da one mogu biti upisane naprosto mi je neprihvatljiva. To je za stegovni postupak. Slobodno napišite da smatram kako bi dekanicu Mužić trebalo isti čas smijeniti - rekao je danas vidno ogorčen prorektor za nastavu Sveučilišta u Rijeci prof. dr. Goran Kalogjera.

*Dodao je kako još ne vjeruje da je dekanici jedne visokoškolske institucije uopće palo napamet da zabrani upis na studij dvjema djevojkama samo zato što su one **gluhonijeme**. - Nadam se samo da ista osoba neće voditi sveučilišni odjel budućeg pulskog sveučilišta - zaključio je prorektor Kalogjera.*

Prof. dr. Miljenko Jurković: **Oso- bama s posebnim potrebama** omogućili smo potrebnu pomoć

Postupak dekanice Visoke učiteljske škole u Puli danas je osudio i dekan zagrebačkog Filozofskog fakulteta prof. dr. Miljenko Jurković. Jurković kaže da zagrebački FF vodi posebnu brigu o **studentima s posebnim potrebama** i na njih su posebno osjetljivi, pa odluku pulske dekanice ne može razumjeti.

- Čim **studenti s posebnim potrebama** prijeđu razredbeni prag, mi ih odmah upisujemo na fakultet. Ove smo godine za slijepe i slabovidne osobe organizirali testiranje u posebnoj prostoriji gdje im je jedan zaposlenik čitao pitanja, oni su na njih odgovarali, a zaposlenik je onda njihove odgovore upisivao u test.

Po istom modelu organizirali smo ispit i za ostale kategorije **kandidata s posebnim potrebama** - rekao nam je dekan Jurković. Filozofski fakultet jedini je, inače, fakultet u državi koji ima pristupne rampe i lift za **invalidne**. Imaju i posebnu kompjutorsku učionicu za osobe s oštećenim vidom, a u tijeku je i prevođenje kompletne ispitne literature na Brailleovo pismo.

Jutarnji list 19.07.2006.

MONIKA ŽGOMBA I MIRELA JOLIĆ OGORČENE NA NAVODE ŽUPANIJSKE UDRUGE **GLUHIH I NAGLUHIH OSOBA**

ISTINA JE DA SU NAMA I NAŠIM OBITELJIMA NANIJELI VELIKU ŠTETU

Fakultet smo same platile i nismo se dužne nikome opravdavati, kažu studentice i dodaju da udruga nikad nikom nije pomogla u daljnjem obrazovanju

PULA - Našoj redakciji pismom su se obratile Monika Žgomba i Mirela Jolić, koje su unatoč **gluhoći** nedavno upisale Visoku učiteljsku školu, potaknute tekstem objavljenim jučer u Glasu Istre. Naime,

tridesetak članova županijske Udruge **gluhih nagluhih** izjavilo je da su se one, budući da su njene članice, udruzi trebale obratiti za pomoć kod upisa studija.

»Tekst stvarno nema nikakvog smisla, u njemu je samo jedna istina, da udruga postoji 58 godina, sve drugo ne odgovara istini. Ovaj fakultet smo Monika i ja oduvijek željele, same smo ga platile i nismo se dužne nikome opravdavati, a najmanje udruzi. Dobro se vidi koliko su htjeli pomoći, jer i nakon 58 godina postojanja udruge u Istri ne postoji niti jedan sudski tumač znakovnog jezika. I nikada nitko nije bio podržan u daljnjem obrazovanju«, navode Monika i Mirela u pismu.

»Oni su nama, a ponajviše našim obiteljima, nanijeli veliku štetu. To je nas stav. Još nešto, da smo

tražile bilo kakvu pomoć vezanu za fakultet ne bismo naišle na razumijevanje niti dobile bas ništa za daljnje obrazovanje. Odlučile smo platiti same, tako da imamo svoj ponos, naravno uz pomoć Franje Maričaka i naših obitelji, a sada još i nekoliko naših bliskih prijatelja, susjeda i poznanika izvan udruge. Da li i naše privatne stvari moramo njima red, npr. vjenčanje, dijete na putu, autoškola, imovinsko stanje, razvod braka... Nemaju sto članovi niti bilo tko sto zamjeriti Franji, on nam je pomagao, mi smo s njim dokazale da možemo i da je itekako stručan. Nismo upisale studij radi udruge nego radi sebe i zbog drugih **gluhih osoba**«, zaključile su u pismu.

P. Lu.

Glas Istre 21.9. 2005.

PULA: JOŠ NIJE POČEO STUDIJ ZA DVIJE **GLUHE BRUCOŠICE**

Piše: Silvana Fable

PULA - Mirela Jolić i Monika Žgomba, **gluhe djevojke** o čijim smo problemima pri upisu na izvanredni studij na Visoku učiteljsku školu u Puli pisali u srpnju, uputile su dopis dr. Slobodanu Uzeltu, državnom tajniku za visoko obrazovanje, zbog, kako kažu, problema koji se nastavlja.

Podsjećaju da ih je dekanica dr. sc. Kristina Mužić 19. srpnja odbila upisati iako su položile razredbeni ispit, te da s njima nije htjela ni razgovarati. Upisane su tek nakon dekreta rektora Riječkog sveučilišta, akademika Danijela

Rukavine. Naime, dekanica Mužić, kažu Jolić i Žgomba, i dalje poduzima sve da im zagorča život.

- Ona želi ustrajati u tome da nismo za ovaj studij. Odgađa početak izvanrednog studija već nekoliko puta, traži od nastavnika predavača u izvanrednom studiju za odgojitelje da izrade poseban 'kvalitetan' program za nas, a u međuvremenu nije učinila ništa u smislu stručne pomoći nastavnici - kažu Jolić i Žgomba.

Kako bi im upravo dekanica Mužić trebala predavati kolegij "Kultura govorenja i pisanja", one odbijaju prisustvovati njezinoj nastavi. Mirela Jolić i Monika Žgomba također tvrde da im dekanica želi nametnuti tumača za znakovni jezik, a nikako ne želi prihvatiti njihovog stručnog suradnika koji ih je pripremao za studij Franju Maričaka, koji je jedini u Istri dobio certifikat za znakovni jezik.

Rektor: Izaći ćemo u susret studenticama

PULA - Učinit ćemo sve da izađemo u susret tim studenticama i osiguramo im normalne uvjete za studij. Nešto više o tome moći ću vam reći nakon razgovora s njima, rekao je jučer prof. dr. Marčelo Dujanić, v. d. rektora pulskog sveučilišta. Nije htio prejudicirati hoće li smijeniti dekanicu Visoke učiteljske škole Kristinu Mužić. (ikb)

DEKANICA SMIJENILA PRODEKANICU JER JE UPISALA **GLUHE STUDENTICE**

PULA - Upis dviju **gluhih** djevojk, Mirele Jolić i Monike Žgombe, na izvanredni studij na Visoku učiteljsku školu u Puli stvorio je nemale probleme profesorici Aidi Muradbegović, tadašnjoj prodekanici za nastavu.

Naime, budući da je dekanica dr. Kristina Mužić odbila Mirelu i Moniku, iako su razredbeni ispit prošle s izvanrednim uspjehom, upisati na studij, a što je ona izjavila i na sjednici Nastavničkog vijeća, njih je dvije na studij upisala Aida Muradbegović. Ona je, naime, dobila nalog od Riječkog sveučilišta, odnosno prorektora za nastavu i samog rektora, da Mirelu Jolić i Moniku Žgombu upiše na fakultet, jer je to po funkciji mogla učiniti, a s obzirom na to da je dekanica Kristina Mužić, koja inače živi u Zagrebu i koja u Pulu na Visoku učiteljsku školu i predavanja dolazi dva do tri puta mjesečno. Nakon svega dekanica Kristina Mužić je prodekanicu Aidu Muradbegović upravo zbog upisa dviju **gluhih** djevojaka razriješila dužnosti. (S. F.)

MUŽIĆ: NISAM REKLA DA GLUHE STUDENTICE NEĆU UPISATI

Dekanica Kristina Mužić o skandalu oko upisa u Puli

PULA - Nikakve pisane odluke o neupisu dviju **gluhih** studentica na izvanredni studij na Visoku učiteljsku školu nema, kao što ja isto tako nikad i nigdje nisam izjavila da ih neću upisati - izjavila je doc. dr. Kristina Mužić, dekanica Visoke učiteljske škole u Puli.

Tvrđi da je samo nakon razredbenog ispita, koji su Mirela Jolić i Monika Žgomba uspješno položile, rekla da će njihov upis možda odgoditi za dan ili dva kako bi s Nastavničkim vijećem dogovorila njihov studij.

- I dalje ih pozivam da dođu jer je izvanredni studij počeo, a njih dvije na nastavu ne žele dolaziti. Sve smo pripremili za njihovo neometano učenje i prilagodili program - ustvrdila je dekanica Mužić koja za, kako je kazala, medijski linč

nje osobno, ali i Visoke učiteljske škole, proziva samo jednu osobu koju nije imenovala, a ne i dvije **gluhe** djevojke.

- One su očito izmanipulirane od te osobe koja ne poznaje ni mene osobno, ni način rada naše obrazovne ustanove, stoga mi je djevojaka prije svega žao - ustvrdila je dr. Mužić.

Dekanica je o problemu razgovarala i s dr. Marčelom Dujanićem, v.d. rektora Sveučilišta u Puli, koji joj je, kao i državni tajnik za visoko školstvo Slobodan Uzelać, preporučio da sastavi tim stručnih predavača i program studiranja prilagođen za dvije **gluhe** studentice.

Dr. sc. Vladimir Kadum izjavio je kako je zapravo nehumano upisivati studente za koje se unaprijed zna da neke kolegije neće moći položiti, na primjer sviranje, no kaže da su spremni na zamjenske kolegije.

S. Fable

Jutarnji list 11.12.2006.

LAURENT - GRAD ZA GLUHE

Kreće izgradnja grada za oko 125 obitelji. Međutim, za razliku od običnih gradova, u ovom će svi zaposleni, uključujući i predstavnike gradskih vlasti, morati znati znakovni jezik.

LAURENT - U SAD-u će uskoro biti izgrađen prvi grad za **gluhe** u svijetu. Bit će to grad kao i svaki drugi, kažu njegovi promotori.

Imat će gradonačelnika, gradsku skupštinu, vatrogasni dom, poštu, službu gradske čistoće, školu, benzinsku pumpu, dućane, pa čak i nekoliko restorana brze hrane.

Južna Dakota je izdala dozvolu za gradnju, a odabrano je i ime grada - Laurent, u čast Laurenta Clerca, Francuza koji je u Americi početkom 19. stoljeća promovirao jezik znakova.

Izgradnja Laurenta, grada za oko 125 obitelji, početak će iduće godine na 130 hektara zemlje u okrugu McCook, u državi Južna Dakota. Na ideju je došao Marvin Miller (33) koji o ovom projektu sanja već godinama.

Miller je **gluh** od rođenja, kao i njegova supruga i četvero djece. Kaže da mu je cilj stvoriti grad koji će odgovarati potrebama **gluhih** osoba.

www.iskon.hr 29.9.2005.

GLUHONIJEMI GRAĐEVINAC UBIO PI- JANOG STANODAVCA

ZAGREB, 22. veljače - Nakon obavljenog očevida i dvodnevne istrage, zagrebačka je policija u četvrtak razriješila ubojstvo umirovljenika Stjepana Levaka (58), za što je osumnjičen Stjepanov podstanar Anto M. (42).

Prošle srijede oko 10.30 sati rodbina i policajci Treće policijske postaje pronašli su beživotnog Stjepana u njegovoj obiteljskoj kući na Žutom bregu 30. Na glavi mu je uočeno više ozljeda nanesenih tvrdim predmetom, izgled kojih je i stanje na mjestu događaja upućivalo na ubojstvo.

Kako je Stjepan živio sam u kući, policija je počela s utvrđivanjem osoba koje su imale učestalije kontakte s njim. Među njima je ubrzo

identificiran i Anto M., koji je unazad godinu dana kod Stjepana živio kao podstanar.

Na temelju očevida, obdukcije, prikupljenih obavijesti i kriminalističke obrade policija je došla do osnovane sumnje da je upravo Anto M. počinio ovo ubojstvo. Anto M., inače **gluhonijem** od pete godine života, prošle je subote navečer sjedio u svojoj podstanarskoj sobi. Posjetio ga je tada vlasnik, koji je bio pijan. Odmah su se posvađali, a zatim i potukli.

Tijekom tučnjave Anto je u jednom trenutku svladao Levaka, bacio ga na pod i zidarskim ga čekićem više puta udario po glavi. Uslijed nekoliko udaraca vlasnik je kuće na Žutom bregu zadobio višestruki prijelom lubanje i ostale teške ozljede te je preminuo. Nakon toga Anto je ostao u kući do ponedjeljka, što je iskoristio za uklanjanje tragova.

Gluhonijemi je stanar naime odvuкао Levakovo tijelo u sobu na katu, svukao krvavu odjeću sa sebe i vlasnika, bacio je, a potom bacio i zidarski čekić, koji nije ni pronađen. Dio odjeće i čekić bacio je u smeće, koje je u utorak odvezla služba javne gradske čistoće.

Kako doznajemo u policiji, osumnjičeni Anto dosad nije evidentiran kao počinitelj prekršaja i kaznenih djela, a riječ je o osobi bez stalnog zaposlenja, a za život zarađuje povremeno obavljajući građevinske poslove. Nakon dovršene obrade Anto M. je prepraćen u četvrtak navečer istražnom sucu zagrebačkoga Županijskog suda.

Vjesnik 23. veljače 2002.

PAS VODIČ ZA GLUHONIJEMU DJEVOJČICU

Djevojčica Chloe ima novog prijatelja - kujicu crnog labradora, koja će joj pomoći u svakodnevnom životu. Chloe je **gluhonijema**, a njen pas je prvi specijalno trenirani pas za pomoć **gluhonijemoj** djeci u Velikoj Britaniji

Labradorica Cara ima dvije godine i prošla je specijalni trening na kojem je osposobljena pomoći **ljudima koji ne čuju**.

Cara će pomoći djevojčici Chloe u svakodnevnim stvarima, buditi će je za školu kada čuje njen

sat i pomoći joj u spremanju za izlazak iz kuće. Labradorica ima još jedan 'tajni zadatak', ona će pomoći Chloe i njenom bratu Georgeu u komunikaciji!

Psi koji pomažu **gluhonijemim** osobama prolaze specijalnu obuku koja traje četiri mjeseca, nakon čega smiju nositi poseban prsluk kojim šalju poruku da su psi vodiči.

Odrasle osobe koje imaju problema s vidom ili sluhom već dugo uživaju u pomoći takvih pasa, a pokaže li se druženje između Care i Chloe uspješnim i druga djeca će dobiti novog prijatelja!

www.tportal.hr 02.11.2006.

Neupućeni učitelj glazbenog odgoja u OŠ Eugen Kumičić u Slatini poučava djecu s prilagođenim programom

NAGLUHOM DJEČAKU S PUŽNICOM JEDINICA IZ GLAZBENOG ODGOJA!

SLATINA - Dario Kokorić, jedanaestogodišnji dječak iz Bakića kod Slatine, rođen je **gluh**. U šestoj godini života prikupljenim mu je novcem omogućena ugradnja umjetne pužnice na zagrebačkoj poliklinici Suvag.

Iako je kao **dijete s posebnim potrebama** trebao pohađati posebnu školu za **osobe oštećenog sluha** u Zagrebu, roditelji su ga odlučili školovati u svom rodnom mjestu u predgrađu Slatine.

Unatoč životnom **hendikepu**, uz pomoć roditelja i nastavnika, Dario je postao vrlo dobar učenik. Ove školske godine prvi je put počeo izbjegavati satove Glazbenog odgoja, što je posebno zabrinulo njegove roditelje. Razlog bijegu s nastave su ocjene prema kojima nije uspio udovoljiti osnovnim zahtjevima spornog predmeta. Iz ostalih predmeta ima četvorke i petice.

- Ne muči me toliko ocjena koliko činjenica da mi se sin nakon toga osjeća utučenim i manje vrijednim. Da je u pitanju negativna ocjena iz prirode, matematike ili nekog drugog predmeta koji može svladati, ne bi mi bilo krivo. Ali, **gluh**oj osobi dati jedinicu iz sviranja, slušanja i pjevanja, neshvatljivo mi je - kaže mama Ljiljana.

Nakon ugradnje umjetne pužnice upozorena je kako Dario nikada neće moći svirati ili pjevati, ali

će u prilagođenom programu moći prepoznati taktove. Takve je vježbe kod liječnika u Zagrebu izvodio bez pogreške. Isto je predložila učitelju glazbenog u OŠ Eugena Kumičića u Slatini, ali nije naišla na razumijevanje. Dario, kaže majka, nije svjestan težine svog hendikepa i volio bi biti kao i druga djeca, ali mu to ne polazi za rukom.

- Sve je više djece s potrebom za različitim prilagodbama u programu. No, još nismo imali slučaj kao što je Dario. Trudili smo se upoznati njegov problem i potrebe, te smo ga odlično uklopili u redovitu nastavu. Nije vezan uz program i ne mora ga zadovoljiti kao ostali učenici. Program se mora prilagoditi njemu - kaže Božica Majhen, ravnateljica OŠ Eugena Kumičića.

- Učitelj iz glazbenog ne traži mnogo. Imao je različite **djece s posebnim potrebama**. No za sada ne razumije u dovoljnoj mjeri što znači imati prilagođen program. Znao je da će jedno dijete s ugrađenom pužnicom doći njemu u razred, no uvjeren je da i takvo dijete mora ispuniti propisane elemente jednako kao i svi drugi učenici iz razreda. Sviranje, pjevanje i poznavanje teorije - elementi su ocjenjivanja u glazbenom odgoju. Savjetovali smo ga u vezi s tim i pokazao se spremnim učiniti promjene. Razumljivo je da mu je, za njemu novi pristup, potrebna prilagodba i vrijeme - kaže ravnateljica Majhen.

- S druge strane, možda i majka ima previsoka očekivanja što se tiče djetetovog obrazovanja. Poznam je i vrlo je darovita osoba, ali nije za očekivati da će Dario završavati fakultet. Dječak bi mogao biti dobar majstor nekog

zanata - zaključuje ravnateljica.

Dodaje kako je Dario bistar dečko i vrlo logično povezuje stvari. Njegovi će roditelji morati ulagati mnogo napora u njegovom daljnjem školovanju. Budu li htjeli, na raspolaganju će im i dalje biti kvalificirana stručna pomoć s posebnim metodama poučavanja unutar škole.

- U početku su dolazila djeca iz različitih područja i nisam znao što se s kojim djetetom događa. Dario je samo šutio pa sam mu davao negativne ocjene. Nisam tada znao da me ne čuje. Da je bar majka došla i obavijestila me. Došla je oko polugodišta. Kasnije i s ravnateljicom. Tek sam tada saznao što dječaka muči. Pojma nisam imao što je to pužnica. Kad sam shvatio, pokušao sam se prilagoditi. Stavio sam ga u prvu klupu - rekao je Josip Bojagić, učitelj glazbenog odgoja.

Iako tvrdi da mu je žao djetetovog položaja, konstatira kako dijete koje ne može čuti ne može dobiti ni ocjenu iz glazbenog. Za glazbeni nema prilagođenog programa. Predlaže da dječak i dalje dolazi na satove glazbenog odgoja, ali bez provjere znanja. Razlog je tome što **gluha osoba ne čuje - a ono što ne čuje ne može ni znati**, misli Bojagić.

Autor: Vinko GAZDIK

Glas Slavonije 27.1.2006.

UZORI Na stomatološkoj poliklinici uspješno rade tri osobe s invaliditetom

ZUBAR U PERKOVČEVOJ ŽELJE ČITA S USANA

Autor Velinka Knežević

Upravnom-birotehničaru s 80-postotnim invaliditetom, Tiboru Bočkaju, nakon trogodišnjeg uzaludnog traganja za poslom prilika se pružila krajem studenoga prošle godine na porti stomatološke poliklinike u Perkovčevoj ulici. On je treći zaposlenik s invaliditetom u toj ustanovi, nakon stomatologa i zubnog tehničara.

Odličan student

No najveće čuđenje pacijenata izaziva specijalist dentalne patologije i endodoncije Mladen Kraljević. On im, protivno običaju zubara, ne postavlja brojna pitanja dok su im usta puna sisaljki, tupfera i bušilica. Doktor Kraljević je **gluhonijem**, no usprkos "nedostatku" redovito je magistrirao na Stomatološkom fakultetu. Diplomirao je prije tri naest godina položivši sve ispite u roku. Išao je u osnovnu i srednju školu te bio odličan učenik, a kasnije i odličan student. Profesori su mu, kaže, uvijek izlazili ususret i dopuštali mu da piše ispite.

Samo sam prva dva razreda išao u specijaliziranu školu. Kasnije mi je učenje bilo malo otežano jer **gluhi** nemaju širok vokabular, ali kad bih zape, brat mi je pomagao. Na specijalizaciji mi je profesor pisao ono što nije mogao pokazati. Usmeno

sam prvi put branio magisterij i nije mi bila potrebna pomoć prevoditeljice, zadovoljno je **govorio** Mladen dok smo ga, koncentrirani na usne, razumjeli i shvatili da nam pomoć prevoditeljice za **gluhonijeme** gotovo nije bila potrebna.

Svoje pacijente razumije čitajući im s usana. U stomatološkoj poliklinici radi već četiri godine.

Na posao skuterom

Imao sam više od tisuću pacijenata. Nikada nije bilo problema. Ako se dobro ne razumijemo, sestra mi pomogne. Ona me spašavala i kad sam tek došao, dok sam se snašao i upoznao s osobljem priznaje dr. Kraljević koji u slobodno vrijeme s društvom igra košarku i tenis, a na posao dolazi skuterom. Voli i plesati. Ponekad, kaže, zapleše sam sa sobom.

Večernji list 03.01.2007

POMOĆ OSOBAMA OŠTEĆENA SLUHA

Krajem prošle godine završen je projekt Europske unije vrijedan 1,27 milijuna eura, koji će omogućiti da gotovo 10 milijuna **osoba s oštećenjima sluha**, koliko se pretpostavlja da ih je trenutno diljem Europske unije, nesmetano obavlja telefonske razgovore putem ekrana računala i odgovarajućeg softvera .

Cilj projekta bio je osmisliti softver koji će 'slušati' sugovornika s druge strane telefonske linije i u liku računalno generiranog lica reproducirati vizualne govorne informacije **gluhim osobama**. Synface softver reproducira kretnje usana sugovornika na ekranu monitora te omogućuje **osobama oštećena sluha** čitanje riječi i nesmetano

obavljanje telefonskog razgovora.

Projekt je organiziran od strane KTH, Tehnološkog instituta iz Stockholma, čiji je rad na ovom polju jedinstven u EU. Synface je osmišljen korištenjem baze podataka na švedskom jeziku, koji se sastoji od 40 različitih fonema, a nakon završetka projekta podržani su gotovo svi ostali europski jezici. Tehnologija nazvana automatsko prepoznavanje fonema razvijena je na KTH institutu i nastavak je njihovog ranijeg istraživačkog projekta TELEFACE.

<http://www.speech.kth.se/synface/>

ZNANSTVENICI MARTA BENKO PREDSTAVILA SVOJ RAD U SKLOPU CIKLUSA "MLADI ZNANSTVENICI" U KNJIŽNICI ZA MLADE

RAD S DJECOM S PROBLEMIMA SLUHA

Autor Snježana BIČAK

KARLOVAC - U sklopu ciklusa "Mladi znanstvenici", koji je organizirala Knjižnica za mlade kako bi srednjoškolce informirala o zanimanjima i postignućima mladih

Karlovačana, Marta Benko, zaposlenica Poliklinike za rehabilitaciju slušanja i govora "SUVAG" predstavila je svoj rad.

Marta je u Poliklinici psiholog za djecu i adolescente i pomaže im svladavati prepreke u govoru i slušanju, a okupljenima je pričala i o psihološkom aspektu hospitalizacije djece. Marta je diplomirala na Filozofskom fakultetu o temi "Postoperativne bihevioralne promjene djece uslijed anestezije - efekt sedativne premedikacije".

- Mališane na bolničkom liječenju treba tretirati kao kod kuće, s njima se igrati i aktivirati ih kako im boravak u bolnici ne bi bio previše stresan, posebice jer majke često ne mogu biti stalno s mališanima - kazala je Marta Benko.

Od ove godine Marta je, jedina iz

županije, uključena i u edukaciju o seksualnoj terapiji pod vodstvom dr. sc. Aleksandra Štulhofera s Filozofskog fakulteta, jednog od rijetkih seksualnih terapeuta u Hrvatskoj.

- Nakon završene edukacije o bihevioralno-kognitivnoj terapiji, uključila sam se u edukaciju o seksualnoj terapiji, koja uključuje niz predavanja i radionica stručnjaka iz Amerike, gdje se o tom problemu mnogo više govori.

Profesor Štulhofer planira s nama osnovati mrežu terapeuta po županijama kako bismo počeli s radom - dodala je mlada znanstvenica, trenutačno na poslijediplomskom stručnom studiju kliničke psihologije.

Večernji list 19.05.2005.

HUMANOST Gluhi mačak i sirota kujurica postali su ljubimci psihijatrijske bolnice Vrapče i svakodnevno razveseljavaju pacijente

ŠIME I NERA LJUBIMCI SU VRAPČA

Piše Antonija Handabaka

Gluhi mačak Šime i mješanka Nera dugogodišnji su ljubimci psihijatrijske bolnice Vrapče u kojoj imaju svoje kućice i posude za hranu, a osoblje i pacijenti brinu se za njih.

Kuju Neru su kao napušteno štene prije tri godine u krugu bolnice

pronašle spremačice, a ravnatelj Vlado Jukić, na nagovor osoblja i pacijenata s kojima se ubrzo sprijateljila, odlučio ju je zadržati.

- Jedan od naših zaposlenika pokušao ju je zbrinuti kod sebe, no ona se svaki put vraćala u bolnicu. Kako je osoblje i pacijenti obožavaju, nije bilo dvoumljenja. Dečki iz tehničke službe napravili su joj kućicu, jedna od naših liječnica pobrinula se oko sterilizacije i cijepljenja. Nera je sada naš pas - kaže ravnatelj.

Ravnatelj bolnice Vlado Jukić kaže da su simpatični mačak i kujurica postali omiljeni i kod osoblja i kod pacijenata.

Gluhi mačak Šime već je nekoliko puta bio u novinama, pričaju zaposlenici, a u bolnicu je prije šest godina stigao kao dar šefu Odjela forenzičke psihijatrije. Donošenje iz Svetošimunske zatvorske bolnice po kojoj je dobio

ime. S Nerom se dobro slaže, a najčešće ih se može vidjeti pokraj zgrade u koju je trenutačno smješten Odjel za forenzičku psihijatriju. Ovamo je počela dolaziti nakon što su tu premješteni pacijenti tog odjela, s obzirom na to da je posebno privržena jednom od njih.

- U posljednje vrijeme ona više ni ne spava u svojoj kućici koja se nalazi ispred druge zgrade, nego je cijelo vrijeme ispred mog odjela. Kad izađem u šetnju, ne moram je ni pozvati. Samo se pojavi i hoda ispred mene - priča B. B., štićenik forenzičkog odjela.

Večernji list 20.10.2006.

‘VOLIM TE’ NA AMERIČKOM ZNAKOVNOM JEZIKU

Zahvaljujući pojavi web-kamera, **gluhe** osobe koje su dosad nave-

liko koristile samo e-mail sve više koriste znakovni jezik u komunikaciji internetom.

Ipak, prilikom ovakvog komuniciranja mogu se javiti problemi jer web-kamere imaju malu kutnu širinu i dvodimenzionalnu perspektivu, na snimci se neki bitni detalji ne mogu vidjeti, piše kanadski National Post.

Spora veza i neki drugi tehnički problemi dodatno otežavaju stvar, no **gluhe** osobe domišljato svladavaju tehničke nedostatke. Ako je potrebno, sporije pokazuju znakove ili ih ponavljaju. Osim toga,

naučili su prilagoditi pokrete i položaj tijela kako bi riješili probleme s perspektivom. Određene misli mogu se naglasiti tako da se ruke približe kameri i tako izgledaju veće.

Što se tiče Hrvatske, **gluhe** osobe imaju uglavnom drugih problema, poput činjenice da im državne škole, ne računa li se izniman trud same **gluhe** osobe i vlastite obitelji, u pravilu garantiraju lošiju naobrazbu ili da još uvijek ne postoji ni službeni hrvatski znakovni jezik...

www.iskon.hr 19.5.2005.

Kazalište: “Planet tišine” kazališta **gluhih Dlan**

IGRA KOJA NADMAŠUJE AMATERSKE DOMETE

Piše: Hrvoje Ivanković

U mnogim razvijenim zemljama svijeta zajednica **gluhih** ima status kulturne i jezične manjine, što podrazumijeva i pravo **gluhih** osoba na bilingvalno obrazovanje. Hrvatska, međutim, i u tom pogledu zaostaje za svjetskim trendovima, a na to je nedavno upozorio i u Zagrebu održani simpozij “Znakovni jezik i kultura **gluhih**”.

U sklopu simpozija premijerno je prikazana i kazališna predstava “Planet tišine” kojom se publici prvi put predstavilo novoosnovano Hrvatsko kazalište **gluhih Dlan**. Svoju predstavu dlanovci su ovih dana reprizno izveli u Dramskom kazalištu Gavella pred brojnom publikom, sastavljenom uglavnom od **gluhih** osoba, što cijelom

dogadjaju daje sasvim posebnu atmosferu koja redovitog posjetitelja kazališnih predstava teško može ostaviti ravnodušnim.

Riječ je zapravo o nesvakidašnjem scenskom događanju s posve osobitim repertoarom receptivnih kodova i kanala te s vrlo specifičnom socijalno-psihološkom dimenzijom. Pri tome je gledatelj bez ikakva znanja o znakovnom jeziku **gluhih** na prvi pogled čak u lošijoj poziciji nego kada gleda predstavu na nepoznatom govornom jeziku koji mu neke od najnužnijih informacija prosljeđuje kroz impostaciju glasa i intonaciju izgovorenog.

No, “Planet tišine”, nastao prema sinopsisu **gluhoga** zagrebačkog profesora tjelesnog odgoja Angela Naumovskog i scenariju Vojina Perića, zapravo govori i o komunikacijskoj blokadi, problematizirajući tu temu na upečatljiv i znakovit način.

“Planet tišine” priča je o dječaku koji je s prijateljem ismijavao dvije **gluhonijeme** djevojke te, došavši doma, osjeća toliko snažnu krivnju zbog svog ponašanja da je prenosi i u san koji je potom usnio. Bog,

umoran od buke i zvukova, stvara planet tišine i mira, a on, Dječak, rađa se s čulom sluha i moći govorenja.. No, sluh i govor na planetu **gluhonijemih** ne pomažu. Dječak ne razumije znakovni jezik svojih prijatelja, učitelja i roditelja te ostaje posve usamljen i izoliran.

U predstavi kazališta Dlan sudjeluje petnaestak **gluhih** i **gluhonijemih** djevojaka i mladića, okupljenih na dvjema audicijama, a rezultati njihova glumačkog i plesačkog angažmana uvelike nadmašuje domete prosječnih amaterskih predstava. Nije riječ samo o predanosti zadatku, uigranosti ansambla i neospornom talentu nekolicine izvođača nego i o osjećaju za situaciju, partnera na sceni i komičnosti trenutka, što je rezultiralo nizom uvjerljivih, a na trenutke (osobito u prizorima Dječakova krivog interpretiranja znakovnog jezika) i neodoljivo duhovitih prizora.

Ritmički dobro izbalansiranu predstavu kao redatelj potpisuje glumac ZeKaeMa Kristijan Ugrina. Pomogli su mu Ljiljana Zagorac sa svojim efektним koreografskim rješenjima, scenograf Željko

Zorica, kostimografinja Tanja Herceg, oblikovatelj svjetla Livio Marečić te Goran Marasović čija je golema fluorescentna lutka Boga,

animirana u tehnici tzv. crnog teatra bila likovno najupečatljivijim segmentom predstave, spretno iskorištenim u nekoliko, glazbom

Marija Mirkovića akcentuiranih međuprizora.

Večernji list 21.5.2001.

GLUHOSLIJEPI Počeo program "Budi moje oko i uho" za **osobe s posebnim potrebama**

GLUHA MELANI ISPRAVIT ĆE SVE JEDINICE UZ PREVODITELJICU

Profesori u Grafičkoj školi s oduševljenjem su prihvatili novi program.

Gluhu osobu treba lagano potapšati po ramenu kada joj se želi obratiti, te joj polagano i strpljivo govoriti kako bi mogla čitati s usana, objasnila je prevoditeljica s govornog na znakovni jezik Ivona Makvić

Piše Šaša Jokić

Projekt pod nazivom "Budi moje oko i uho" počeo je jučer uvodnim predavanjem u Srednjoj grafičkoj školi, na kojem je prevoditeljica Ivona Makvić s govornog na znakovni jezik prenosila informacije za **gluhu** djevojčicu Melani Lušić.

- Ovo je povijesni događaj, jer se radi o aktivnoj integraciji **gluhe** osobe u društvo - rekla je voditeljica projekta i predsjednica Udruge **gluhoslijepih** osoba Dodir, Sanja Tarczay.

Ispred punog razreda volonterka

Ivona objasnila je Melanijinim vršnjacima kako **gluhu** osobu treba lagano potapšati po ramenu kada joj se žele obratiti, daje potrebno polagano i strpljivo govoriti kako bi mogla čitati s usana, a radosnu atmosferu izazvalo je učenje nekih znakovnih riječi i pojmova, pogotovo pljesak, koji se na znakovnom jeziku pokazuje mahanjem otvorenih šaka u visini glave.

Gluhoslijepoća - oštećenje sluha i vida

Gluhoslijepoća je krakivi termin za oštećenja sluha i vida. Samo oni s najtežim oštećenjima oba čula isključuju se gluhoslijepim osobama, dok su ostali u kategoriji gluhoća + slabovidnost, slijepoća + naglušnost ili naglušnost + slabovidnost. Gluhoslijepa osoba komuniciraju znakovnim jezikom, ručnom abecedom, pismo abecedom, očitanjem s usana i govorom iz blizine. Služba podrške Dodir prva je u Hrvatskoj počela sustavno osiguravati prevoditeljice s hrvatskog na znakovni jezik u sustavu srednjoškolskoga, visega i visokog obrazovanja. Ove godine udruga će organizirati stručna predavanja i tribina. (S. J.)

Integracija u društvo

Cilj akcije je omogućavanje **gluhoslijepim** i **gluhim** osobama da budu članovi zajednice uz pomoć prevoditelja, a oduševljeno ju je prihvatila i profesorica informatike u Grafičkoj školi Dragana Čulina, koja kaže daje to jedini način da **osoba s oštećenjem** prati nastavni program.

Isto je primijetio i pedagog Milan

Garić, rekavši da nastavnici nisu posebno educirani za ovu problematiku, te da bi volio kada bi se još više učenika htjelo volonirati u Udruzi Dodir, jer u školi je još 12 učenika **oštećenog sluha**.

Cilj je programa je omogućiti **gluhoslijepim** i **gluhim** osobama da postanu članovi zajednice uz pomoć prevoditelja

Ministarstvo podržalo projekt

Koliko je velika dobrobit ovakvog pristupa **gluhim** osobama najbolje svjedoče riječi **gluhe** 15-godišnjakinje Melani, koja priznaje da je do sada skupila dosta negativnih ocjena zbog nemogućnosti primanja informacija na nastavi te zato što ne bi znala kada se piše test ili ispit.

- Sada ću se uz pomoć prevoditeljice Ivone potruditi ispraviti sve jedinice - rekla je simpatična Melani. Projekt podržavaju Ministarstvo prosvjete i športa i Gradski ured za obrazovanje.

Jutarnji list 30.4.2003.

15

SKIPERI SE UDOMAČILI U NEREZINAMA

Sve je spremno za početak jedrenja u sklopu projekta "S vjetrom kroz tišinu", jedriličarskog druženja kojega treću godinu uzastopno na otoku Lošinju organiziraju Udruga skipera Jadrana i Udruga **gluhih** i **nagluhih** Primorsko-goranske županije.

Razlika je tek u mjestu, prvo izdanje, 2003. godine, održano je u Malom Lošinju, a lani se karavana preselila nešto sjevernije, u Nerezine.

Pogled na Nerezine (Bojan Purić) Uregati će sudjelovati sedam jedrilica, na kojima će biti raspoređene ukupno 22 **osobe oštećena sluha**, zbog kojih ova manifestacija i jest tako posebna. Kako bi mogli komunicirati sa svojim **gluhim** i **na-**

Damir Herega

Slobodan Banašin

gluhim članovima posada, skiperi su prošli tečaj znakovnog jezika, a uz standardne elemente koje taj način komuniciranja sadrži, dodani su i novi, vezani za pojmove iz jedrenja.

U petak navečer okupilo se 120-ak sudionika ove priredbe, na početku su se skupu u hotelu Televrin obratili izvršni direktor USJ-a Slobodan Banašin i Damir Herega, tajnik UGNPGŽ, a za dobro ozračje pobrinuo se jedinstveni istarski glazbenik Franci Blašković sa svojom

skupinom Gori Ussi Winetou, nastupivši na Studencu, glavnom trgu u Nerezinama.

Banašin je ovom prigodom istaknuo: "Idemo u smjeru sve jače podrške projekta jedrenja za **gluhe** i **nagluhe** osobe i nailazimo na sve veću potporu lokalne zajednice."

U plovidbu Lošinjskim kanalom jedriličari kreću u subotu 11 sati.

www.sportnet.hr 26.4.2005.

STVARANJE MEĐUNARODNIH VRIJEDNOSTI

U Nerezinama je završeno jedriličarsko druženje "S vjetrom kroz tišinu", koje je ovog proljeća doživjelo svoje treće izdanje i polako postaje tradicionalno. Iako su rezultati u ovoj priredbi bili sporedni, ovog će se događaja rado sjećati ekipa Rusija s kormilarom Mislavom Dekovićem. "Rusi" su među pet posada, koje su u svom sastavu imale **osobe oštećenog sluha**, najbrže apsolvirali regatno polje od Nerezina do otočića Malog Osira i natrag. Ciljem je drugi prošao Damir Vrbanac (posada Vego), a treći Christian Jurčić (Šago).

Gluih jedriličari razmjenjuju dojmove (Bojan Purić)

Druženje je organizirala Udruga skipera Jadrana u suradnji s Udrugom **gluhih** i **nagluhih** osoba Primorsko-goranske županije.

Prvi dojmovi izvršnog direktora Udruge skipera Jadrana Slobodana Banašina dobro ocrtavaju zadovoljstvo učinjenim: "Bilo je savršeno. Vlada veliko zadovoljstvo, sudjelovalo je više od stotinu ljudi, a volonteri su bili uključeni u svim fazama akcije. Jedinstvo je najveći plus. Važno je da smo naišli na maksimalnu

podršku Hrvatskog saveza **gluhih**, pojačali smo edukaciju skipera znakovnom jeziku, dodajući mu nove elemente. Kroz praksu ti će elementi postati međunarodni standard."

Banašin ne isključuje mogućnost natjecateljskog jedrenja za **gluhe** u razdoblju koje dolazi. "Potvrdilo se da **gluhi** mogu aktivno sudjelovati u jedrenju. Možda ćemo s vremenom formirati regatnu ekipu i krenuti na natjecanja. Stvar je to učenja komunikacije **gluhih** i kormilara na brodu."

Za sudionike ovog druženja, a ovoga puta bili su tu Hrvati i Španjolci, na kraju je priređena zabava u hotelu Televrin.

www.sportnet.hr 26.4.2005.

OPERA ZA GLUHE

Velikim pljeskom na kraju “Pepeljuge” u Covent Gardenu nagrađena je i Wendy Ebsworth

koja je čitavu operu prevodila na jezik znakova **gluhih**. Iako je prijevod pjevanog talijanskog teksta “Pepeljuge” na engleski bio projiciran na zaslону iznad pozornice, vrlo brzo se pokazalo da posao koji virtuožno obavlja Wendy Ebsworth itekako ima smisla, jer ona, osim teksta, u jezik znakova vrlo sugestivno prevodi i samu glazbu, visinu intonacije, ritam, intenzitet zvuka, uključujući i muziciranje orkestra u trenucima kad pjevači šute.

Stoga za svoj predani rad, kojim se bavi već 11 godina, i izražajnost, Wendy Ebsworth ponekad bude hvaljenija i od pjevača. Rekla mi je da i među **gluhima** ima ljubitelja opere. Njezin posao ima smisla tim više što je povezana s **gluhima** za koje to radi i zna da ih na svaku predstavu koju ona za njih prevodi dođe barem desetak.

Jutarnji list 25.1.2003.

GLUHONIJEMA KAVANA

Piše: Petra Smoljak

U pariškom 14. arondismanu nalazi se jedna od najneobičnijih kavana na svijetu. U njoj vlada gotovo potpuna tišina, jer su svi zaposlenici u kavani – **gluhonijemi**. Gosti moraju konobare zvati mahanjem

*U Parizu postoji kavana u kojoj su svi zaposlenici **gluhonijemi***

ruku ili paljenjem lampi na svojem stolu. Što žele popiti ili pojesti pokazuju prstom po jelovniku, a na jelovniku se nalaze i nacrtani različiti znakovi rukom, koje konobari prepoznaju, a kojima je s njima moguće komunicirati.

www.nacional.hr 13.06.2003.

UMJETNICI O MINAMA

piše: Vid Mesarić

Zagrebački “Festival prvih” se u svojem četvrtom izdanju bavi izravnim i neizravnim posljedicama uporabe protupješačkih mina.

Tijekom petodnevnog programa, koji je u subotu završen dodjelom nagrada najboljem radu – publika je imala priliku pratiti niz događaja: izložbe, kazališne predstave, filmske projekcije i koncerte, a za ulazak u konkurenciju bilo je, uz tematsku odrednicu, potrebno zadovoljiti i festivalsku propozici-

ju da autoru to mora biti prvi rad u mediju kojim se izražava.

Hrvatska je premrežena s više od 10 tisuća oznaka minske opasnosti. Posljednjih osam godina život je u minskim poljima izgubilo preko 100 osoba, područje na kojem se još uvijek nalaze zaostale mine u Hrvatskoj procjenjuje se na 1147 četvornih kilometara – to su samo neki od razloga što je ovogodišnji “Festival prvih” umjetnike pozvao da pomognu u senzibiliziranju javnosti na probleme zaostalih mina, koje su i više od 10 godina nakon završetka Domovinskog rata uzrok stradavanjima civilnog stanovništva. Propozicije Festivala omogućile su različita korištenja riječi mina, odnosno minirati, pojašnjava osnivač i organizator Festivala Željko Zorica: “Mine smo problematizirali na dva načina: na temu smo gledali kao na minu, kao eksplozivno sredstvo za uništavanje žive sile, i mina u

kolokvijalnom značenju kao neki problem, zamka... nešto što se postavlja onom drugom u smislu da mu se naškodi i naudi.”

Zanimljivo je da je odaziv autora na doslovno odnosno kolokvijalno značenje festivalske teme bio u omjeru 50 – 50, što će reći da je otprilike pola radova bilo tematski usmjereno na mine kao bojna sredstva. “S druge strane, ovaj drugi dio autora, odnosno autorica – s obzirom na to da su se opet na taj dio koji se tiče kolokvijalnog značenja javile više autorice – očitale su taj problem u smislu patrijarhalnog društva koje funkcionira u Hrvatskoj, a ne samo u onom najbanalnijem muško-ženskom smislu, nego i u smislu načina na koji mediji to tretiraju kroz tekst i kroz poruku”, ističe Zorica.

Tako je na otvorenju festivala, prošloga utorka u zagrebačkoj Galeriji Novoj na dobre reakcije naišao upravo rad ženske umjetničke skupine Fem Fest, koji će predstaviti jedna od članica Anika Čakardić: "Ideja je bila da pod samim imenom „Pazi, seksimizam!“ naglasimo dvije stvari. Prva i osnovna je da smo željele pokazati koliko seksizama postoji u različitim tekstovima – od književno-teorijskih i filozofskih do novinskih. A drugi dio poziva na interaktivnu suradnju što znači da posjetitelji mogu zalijepiti malu naljepnicu u obliku mine preko teksta koji smatraju da otkriva takve seksističke sadržaje."

A posjetitelje otvorenja iznenadile su i paštete po podu galerije za koje je bio odgovoran mladi umjetnik

Đuro Gavran: „Pašteta“ je zapravo protupješačka, nagazna mina. Ja sam napravio konkretno minsko polje u Galeriji, takozvanu intervenciju u prostoru, da ljudi gledaju gdje hodaju. Paštete su stavljene na najfrekventnije točke galerije i kao što mogu vidjeti radi, jer su gotovo sve pukle."

Među 15 radova predstavljenih na festivalu, žiri je najboljim proglasio predstavu „Ruke koje plaču“ u produkciji Udruga za kazalište, vizualnu umjetnost i kulturu **gluhih** osoba Dlan u režiji Angela Naumovskog. U odnosu na ostale radove, „Ruke koje plaču“, prema mišljenju žirija, među ostalim se ističu time što temu mina obrađuje iz perspektive osobnog iskustva redatelja i izvođača, kojima je življenje u društvu još uvijek vrlo

nesenzibiliziranom za «drukčijost» strukturirano poput stalnog probanja kroz minsko polje, a osim što se kritički bavi odnosom dominantno «čujućeg društva» spram problema i potreba **nečujućih**, ovaj rad otvoreno je progovorio i o dilemama te previranjima unutar same zajednice koja je ipak svjesna činjenice da će svoje ciljeve najefikasnije realizirati kolektivnim djelovanjem. Spomenimo i da je u programu festivala sudjelovala je i Hrvatska udruga žrtava mina koja je održala glazbene, računalne i fotografske radionice za osobe stradale od mina, a u sklopu festivala nastupila je i skupina "Zabranjeno pušenje" poznata po svojim zalaganjima protiv uporabe minskih sredstava.

www.dw-world.de 30.10.2006

ORGANIZATORA FESTIVALA PRETUKLA POLICIJA

Gavin M. Hay dobio je batina od naših mirnih policajaca

Australskog organizatora uličnog festivala "Cest is d best" Gavina M. Haya pretukla je interventna policija. Gavin, zvan i Leopardman vozio se tramvajem oko 3 ujutro u utorak kad je vozač tramvaja zvao

policiju jer je jedan putnik sa svojim njemačkim ovčarom bez brnjice koristio javni prijevoz. Policija je na poziv vozača na silu muškarca i psa izbacila iz tramvaja, a Leopardman je priskočio u pomoć psu i vlasniku. U cjelokupnu pomutnju upetljali su se i **gluhonijemi** V. B. i Z. Š. koji su "ometali" policajce u obavljanju službene dužnosti pa su i oni dobili batine od naših policajaca. Sva trojica, **gluhonijemi** prijatelji i Leopardman uhićeni su te im je policija darovala kaznene

prijave zbog sprječavanja policije u obavljanju dužnosti, piše Jutranji. Policija je imala velikih problema pri utvrđivanju događaja jer je trebala prevoditelja s engleskog i tumača za **gluhonijeme**. Od svjedoka se saznaje kako Leopardman nije miješao u sukob već je samo dobacio policajcima da ne moraju biti toliko grubo prema psu i vlasniku, na što su "strpljivi" policajci odmah skočili na njega!

24 sata 07.06.2006.

RUSIJA: 28 MRTVIH U POŽARU U INTERNATU ZA GLUHONIJE

10. travnja - U požaru koji je rano jutros buknuo u internatu za **gluhonijeme** na jugu Rusije poginulo je 28 učenika, a ozlijeđeno ih

je oko 100, javili su ruski mediji.

Pokušaji spašavanja bili su usporeni s obzirom na to da se svako dijete trebalo pojedinačno buditi jer nisu čuli alarm za uzbunu, rečeno je na televizijskoj postaji NTV.

Požar se dogodio u internatu u mjestu Makačkala, smještenome u blizini Kaspijskog mora, jugoistočno od Moskve.

Sibiru izgorjela drvena dvokatinica. Tada su poginula 22 učenika između 11 i 18 godina, a desetero ih je bilo ozlijeđeno.

Ruske novine Izvestia objavile su da je prošle godine bilo 700 požara u školama diljem Rusije.

www.htv.hr 10.4.2006.

U ponedjeljak je u sjevernome

GLUHONIJE MIPACIJENT IZBAČEN IZ ORDINACIJE

Piše: Jasminka Komar

Foto: Jasminka Komar

Medicinska sestra izgurala pacijenta i pozvala policiju jer nije shvatila poruku

Gluhonijemi umirovljenik Otto Cvetković doživio je neopisivo poniženje kada ga je policija na poziv medicinske sestre izvela iz Doma zdravlja u Grižanskoj. Došao je popraviti zubnu protezu te je ponio i poruku na kojoj je pisalo objašnjenje, a medicinska je sestra, umjesto da mu je napisala da dođe u ponedjeljak, pozvala policiju.

U razgovoru s Ottom Cvetkovićem pomogla nam je njegova kći Renata Mohr, koja inače radi kao prevoditeljica za **gluhonijeme** osobe. Objasnio je da zbog godišnjeg odmora protezu nije mogao popraviti kod svoje liječnice opće prakse, nego u zubnom laboratoriju u Domu zdravlja Grižanska.

- Pokucalo sam na vrata ordinacije liječnice. Pokazao sam papir s porukom koju je napisala moja kći, gdje piše što trebam i tko me uputio. Preuzela me medicinska sestra koja me odmah počela gurati van. Pokušao sam ponovno ući, molio je i pokazao joj zubnu protezu, misleći da nije shvatila. Ponovno me istjerala, a ja sam tada sjeo u čekaonicu jer sam to tako shvatio - objašnjava ogorčeni Otto.

Nedugo nakon toga stigla su dva policajca iz Policijske postaje u Dubravi, a Otto prepričava kako im je medicinska sestra pokazivala na njega.

- Nisam znao o čemu je riječ, a kad su došli do mene, shvatili su da ne čitam s usana pa su mi napisali na papir 'osobna'. Legitimirali su me i izveli! Tamo mi je jedan od njih napisao 'koga imate kod kuće sada?', te me poslali doma - ispričao je **gluhonijemi** Otto.

Događaj je prepričao svojoj kćeri Renati Mohr, a ona je odmah zvala u Grižansku i Policijsku postaju, kako bi provjerila što se i zašto dogodilo. - Ne znam zašto mu nisu napisali da trenutačno nema tehničara te da treba doći u ponedjeljak?

Ne čitaju svi **gluhonijemi** s usana, ali su navikli komunicirati preko poruka sa što jednostavnijim rečenicama. U policiji su mi kazali da je zapravo medicinska sestra napravila velik lapsus - objasnila je Renata.

Jutarnji list 07.01.2007

DOM ZDRAVLJA: POKAZIVAO JE SVOJE SPOLOVILO

Piše: J. Komar

Foto: Jasminka Komar

Liječnici odgovorili na optužbe o ponižavanju pacijenta

ZAGREB - Naslučaj **gluhonijemog** pacijenta koji je nedavno izbačen iz Doma zdravlja Dubrava reagirala je i Vlada, odnosno Jadranka Kosor kao potpredsjednica Vlade i predsjednica Povjerenstva za osobe s invaliditetom. "Neprijmjereno i ponižavajuće postupanje prema **gluhonijemoj** osobi čini nepopravljivu štetu svim dosad poduzetim naporima u stvaranju uvjeta jednakih mogućnosti za **osobe s invaliditetom**", stoji u priopćenju, a istaknuto je da se od nadležnih tijela

traži žurno postupanje i reakcija. Naime, Otto Cvetković je **gluhonijemi** umirovljenik koji je nakon stoje upućen u Dom zdravlja Dubrava kako bi popravio zubnu protezu izbačen iz ordinacije zubnog laboratorija uz pomoć policajaca. S njime smo razgovarali uz pomoć njegove kćeri Renate, inače prevoditeljice za **gluhonijeme** osobe. Tvrdi da ga je medicinska sestra tjerala iz ordinacije te da mu nije ni htjela napisati na papir da se vrati u ponedjeljak, a kako je nije shvatio, sjeo je u čekaonicu. Ubrzo je stigla i policija, legitimirala ga i izvela van. Reagirao je i Dom zdravlja u Dubravi, gdje su za ovaj slučaj doznali iz novina.

Ordinacija iz koje je Cvetković izbačen je u zakupu te su i liječnica i medicinska sestra na godišnjem odmoru. Uspjeli smo dobiti samo neslužbenu izjavu pravne službe.

Objasnili su da provode istragu i da će zatražiti pismeno očitovanje. Za sada znaju da je spomenuti pacijent navodno dan prije u istom domu zdravlja maltretirao osoblje i ostale prisutne pacijente.

- Čuli smo da se taj gospodin Čak skidao i pokazivao spolovilo. Navodno su tamo bila i djeca, a jedna djevojčica se i rasplakala - rekla je pravica Domova zdravlja grada Zagreba. Renata, Cvetkovićeva kći, šokirana je ovim saznanjem:

- On tvrdi da je pokazivao veliku ranu na truhuu, odnosno ožiljak od operacije. Ovo je totalni lapsus u komunikaciji - rekla je Renata.

Jutarnji list 08.1.2007.

GLUHONIJE MOM USKRAĆENA LIJEČNIČKA POMOĆ

Potpredsjednica Vlade i predsjednica Povjerenstva za osobe s invaliditetom Jadranka Kosor u današnjem je priopćenju osudila i ponižavajućim ocijenila postupanje medicinskog osoblja u zagrebačkom Domu zdravlja u Grižanskoj ulici prema **gluhonijemom** Ottu Cvetkoviću, kojemu je uskraćena medicinska pomoć.

Od nadležnih je tijela zatražila žurno postupanje! reakciju, kako

se nemili i neprihvatljivi slučajevi više ne bi događali, kaže se u priopćenju.

Prema pisanju današnjeg tiska, **gluhonijemi** Cvetković došao je s pisanom porukom u kojoj traži pomoć pri popravku zubne proteze. Medicinska sestra ga je izgurala iz ordinacije, a iz Doma zdravlja izveli su ga policajci, koji su stigli na poziv medicinskog osoblja.

Ističući kako neprimjereno i ponižavajuće postupanje prema **gluhonijemoj** osobi čini nepopravljivu štetu svim dosad poduzetim naporima u stvaranju uvjeta jednakih mogućnosti za osobe s inva-

lidityetom. Kosor je pozvala javnost na razumijevanje potreba osoba s invaliditetom, kao i poštivanje njihovih temeljnih ljudskih prava.

Vlada je poduzela niz mjera i aktivnosti za unaprjeđenje uvjeta života osoba s invaliditetom. Ulažu se i naponi da Republika Hrvatska, što je prije moguće, ratificira nedavno donesenu Konvencije o pravima osoba s invaliditetom UN-a, čime će se dodatno osigurati provedba prava i zaštita dostojanstva osoba s invaliditetom u Hrvatskoj, ističe se u priopćenju.

www.hina.hr 08.01.2007.

INICIJATIVA Dosad su jezik **gluhonijemih** kao jezik manjina prihvatile Finska i Švedska, pa će Hrvatska biti treća zemlja

JEZIK GLUHONIJE MIH POSTAJE JEZIK MAN- JINA

Piše Ida Balen

Studentice uče jezik **gluhonijemih** osoba

RIJEKA - Hrvatska bi, ako se prihvati prijedlog da jezik **gluhonijemih** bude jezik manjina, po tom pitanju bila trećau Europi. Dosad su to ostvarile Finska i Švedska. Daje projekt realan, vidi se i iz pisma koje je predsjednik za međuparlamentamuru suradnju Ivo Škrabalo

20

uputio profesoru Medicinskog fakulteta u Rijeci Ivanu Šagoti.

“Zahvaljujem na obavijestima o edukaciji budućih liječnika i sestara za komunikaciju znakovnim jezikom. To me ohrabruje u mojem angažmanu da se znakovni jezik tretira kao jezik manjine i drago mi je da ste u Rijeci već dali svoj konkretni doprinos zadovoljavanju te humane potrebe. Svakako imate moju načelnu potporu za cijeli pothvat”, stoji u pismu.

Ivan Šegota riječki pionirski pokušaj uvođenja jezika **gluhih** u bioetičku i komunikološku edukaciju medicinara gleda s velikim optimizmom.

- Predmet na riječkom Medicinskom fakultetu, Etika sestrinstva, uključuje učenje znakovnog jezika, a od ove godine polaze ga buduće više medicinske sestre, a inovaciju su prihvatili i budući liječnici i liječnice - rekao je Ivan Šegota, koji je uz Damira Heregu, tajnika Županijske udruge za **gluhe** i predavača

znakovnog jezika na Medicinskom fakultetu, autor skripta kroz koje studenti uče komunicirati s **gluhima** i **nagluhima**. Trenutačno nezavidnu situaciju **gluhih** i **nagluhih** osoba Šegota je objasnio i nizom primjera.

- Zamislite **gluhog** pacijenta kojem je potrebna pomoć psihijatra, pa svoje intimne probleme mora iznositi pred prevoditeljem. Nerijetke su još dramatičnije situacije u kojima **gluhog** pacijenta pregledavaju, vade mu krv, a nitko mu i ne pokušava objasniti što se s njim događa - kaže profesor.

Da je interes riječkih studenata Medicinskog fakulteta za učenje znakovnog jezika doista znan, uvjerali smo se prisustvujući predavanju. Pratili smo rad studenata druge godine. Sretni su, kažu, što im je pružena prilika za dodamo obrazovanje koje će im omogućiti da se ravnopravno odnose prema svim pacijentima.

Jutarnji list 6.6.2003.

GLUHONIJEMI PAR IZGORIO U STANU

Neslužbeno se saznaje da je stan u kojem su supružnici izgorjeli bio prekriven krvlju, te da policija sumnja kako je riječ o ubojstvu i samoubojstvu

VARAŽDIN, 23. svibnja

U subotu oko 22, 15 sati u stanu Zagrebačkoj ulici u Varaždinu izbio

je požar u kojem su izgorjeli Mara (58) i Željko (53) Frčko. Požar je buknuo iz još nepoznatih razloga, a susjedi su vidjeli dim i pozvali vatrogasce. Budući da je stan bio zaključan iznutra, vatrogasci su provalili, a zatim su provalili i u spavaću sobu iz koje je suklijao dim. U spavaćoj su sobi naišli na dva mrtva tijela koja su ležala na krevetu koji je gorio.

Doznajemo i da su supružnici bili **gluhonijemi** te da su te večeri trebali ići na kuglanje, no nisu došli, pa je susjeda otišla vidjeti što se s

njima događa i tada je vidjela dim. Neslužbeno doznajemo i da je stan bio prekriven krvlju, pa bi obdukcija trebala pokazati o čemu se zapravo radi, odnosno je li uzrok smrti požar ili, pak, nešto drugo. U trenutku pisanja teksta službenih podataka, osim onih šturih, o cijelom događaju nije bilo, jer su se još obavljale neke očevidne radnje i obdukcija je bila u tijeku, no neslužbeno smo doznali da se sumnja na ubojstvo i samoubojstvo.

Vjesnik 24.5.2004.

ČETIRI GODINE ČEKA PA- PIRE ZA MARINU

Piše: Iva Balen

Foto: Tea Cimaš

Projekt marine u Nerezinama poduzetnika Dušana Lekića još je upitan

RIJEKA - U Nerezinama na otoku Lošinju otočki poduzetnik Dušan Lekić planira sagraditi marinu s 290 vezova u koju će pristajati brodovi dužine do 30 metara.

Lekić namjerava uložiti oko 70 milijuna kuna, a u sklopu marine

Nerezine dobit će i niz pratećih objekata, među ostalim i akvarij u kojem će plivati isključivo ribe sjevernog Jadrana. Bit će tu i dva bistroa, škola za skipere, jedrenje te ronilački centar.

Obitelj Lekić u Nerezinama već ima škver za remont malih brodova do 150 tona pa njega i marinu namjerava povezati u cjelinu tako da brodovi koji pristanu u marinu imaju mogućnost koristiti različite servise.

- Sto vezova u budućoj marini namijenjeno je domaćem stanovništvu, a riječ je o komunalnim vezovima - kaže Lekić, čiji je projekt gradnje marine trenutačno u fazi dobivanja lokacijske dozvole, a o birokraciji ovisi datum početka radova.

- Već četvrtu godinu mi se borimo s administracijom i pokušavamo pribaviti sve potrebne dozvole iako je marina u Nerezinama ucrtana u

sve prostorne planove. Dovršena je i studija utjecaja na okoliš koja je projekt pozitivno ocijenila - objašnjava Lekić te dodaje da će uz marinu biti nasipano i 300 metara nove plaže. Nova marina u konačnici će zaposliti još 36 osoba.

Što se tiče otočkih marina, za njih definitivno postoji interes, a uz ovu u Nerezinama gradit će se i još jedna u Malom Lošinju.

Zanimljivo je i da će u marini u Nerezinama biti i Centar za rehabilitaciju **gluhonijemih** osoba, odnosno škola jedrenja za **gluhonijeme**.

- U Nerezinama će se 21. travnja, treću godinu zaredom, održati regata u kojoj sudjeluju **gluhonijemi** 'Tišinom kroz vjetar' - najavljuje Lekić.

Jutarnji list 14.03.2006

TITL ZA NAGLUHE NA DNEVNIKU HRT-A

Osobama **oštećenog sluha** bit će olakšano praćenje "Dnevnika" na HRT-u u 12 i 19.30 sati. Na teletekstu je potrebno izabrati stranicu 888 i na ekranu će se

pojavit će tekst koji u tom trenutku izgovaraju. Upute su na stranicama teleteksta 886 i 887.

24 sata 5.2.2007.

KAKO KOMUNICIRAJU GLUHE I NAGLUHE OS- OBE

*Znakovni jezik nije samo mlata-
ranje rukama*

Kada učite znakovni jezik, to je kao da učite strani jezik, ali taj jezik nije tako težak jer se uz podršku **gluhih** osoba i onih koji znaju znakovni jezik brzo može naučiti, kaže Svetlana Cukerić, predsjednica Udruge **gluhih** i **nagluhих** Istarske županije, dok Zdravko Radić ističe da bi zdravi roditelji koji smatraju sramotnim »mlataranje« rukama trebali shvatiti da je to za **gluhe** zamjensko ili pomoćno sredstvo komunikacije

Zapisao i snimio Mladen RADIĆ

O tome što znači služiti se znakovnim jezikom u svijetu koji najviše komunicira glasom razgovarali smo sa Svetlanom Cukerić, predsjednicom Udruge **gluhih** i **nagluhих** Istarske županije i glavnom i odgovornom urednicom njihovog glasila »Glas«, te Zdravkom Radićem, tumačem za **gluhonijeme**.

Svetlana Cukerić došla je u klub prije 12 godina, nakon bolesti, i nije imala pojma o znakovnom jeziku. Kaže da prvo nije htjela učiti znakovni jezik, ali ga je u druženju s **gluhima** i **nagluhima**

naučila. Osim toga, u usvajanju jezika pomogao joj je i čovjek koji je danas njen suprug. Zdravko Radić je teško **nagluh**, što je posljedica meningitisa koji je prebolio dok je imao samo godinu i pol dana. Nakon toga je otišao na rehabilitaciju sluha i govora, a u osnovnoj specijalnoj školi za **gluhe** u Sarajevu učio je znakovni jezik, koji je nastavio učiti i kasnije kada se družio s **gluhima**.

U Puli nema registriranih tumača, ali postoje dva aktivna tumača koji pružaju usluge raznim ustanovama poput suda, centra za socijalnu skrb. U tumačenju sudjeluju i odrasla djeca **gluhih** roditelja koji pomažu u komunikaciji.

Kada učite znakovni jezik, to je kao da učite strani jezik, kaže Cukerić, ali taj jezik baš nije tako težak jer se uz neku osobu može brzo naučiti, uz podršku **gluhih** osoba i onih koji znaju znakovni jezik se puno lakše uči. Ona kaže da joj je znakovni jezik pomogao da više komunicira i stekne više prijatelja. Rekla nam je da, iako čuje pomoću slušnog aparata, ne može pratiti televizijski program jer joj je prebrz. To je zato jer nije isto čuti i razumjeti, ističe ona.

Znakovni jezik podrazumijeva sustav »gotovih« znakova od kojih svaki predstavlja po jednu riječ. »Svaki znak je dobiven na osnovu posebnih karakteristika pojedinog pojma: oblika, fizičke karakteristike, simbola...«, objašnjava Radić. Primjerice, simbol Pule je Arena, pa je znak za Pulu kružni pokret palcem i kažiprstom koji formira krug koji podsjeća na Arenu. Osobina kuće je krov, zbog čega se dlanovi postavljaju koso jedan prema drugome i dodiruju na jagodicama te podsjećaju na krov, a horizontalno gibanje otvorenim dlanom koji podsjeća na plivanje ribe znak je za ribu. Slično je i za petak ako se znak za ribu upotpuni tako što se uz tu ruku prisloni šaka

druge ruke. Zašto je znak za petak tako sličan znaku za ribu? Zato što se petkom po tradiciji jede riba. Osim toga, znak za ribu znak je i za riječ skitati, samo što ruka duže putuje i pravi veće krivine. Ruka se može oblikovati na 27 načina, primjerice ravni dlan, žlica, skupljeni prsti, prsti u obliku malog slova c...

Ovaj jezik ima i dvije abecede – jednoručnu i dvoručnu, no više se prakticira dvoručna abeceda. Kod dvoručne abecede složena se slova, poput nj, kombiniraju od n i j odnosno l i j za lj. Pored ovoga, **gluhi** se služe i čitanjem s usana i uobičajeno je da **gluhe** i **nagluhe** osobe najviše komuniciraju kombinacijom znakovnog jezika i čitanja s usana. Tu kombinaciju je nužno koristiti jer, kao i u govornom jeziku, postoje isti znakovi koji se različito tumače u čemu pomaže kombinacija koja tako poboljšava razumijevanje.

Svetlana Cukerić napominje da **gluhi** ne vole reći da govore rukama, već da komuniciraju znakovnim jezikom. Mogućnost čitanja s usana ovisi o oštećenju pojedinih osoba, neki ga mogu bolje, a neki slabije pratiti, a to ovisi i o intelektualnom razvoju pojedine osobe.

Potreba za komuniciranjem

Djeca koja imaju **gluhe** roditelje prirodno nauče znakovni jezik, ali roditelji koji imaju **gluhu** djecu taj jezik koriste malo ili nikako. Roditelji često smatraju znakovni jezik sramotnim jer misle da je to mlataranje rukama.

Razlika u znakovnom jeziku među državama postoji kao što postoje dijalekti. **Gluche** se osobe mogu sporazumijevati iako su iz različite države, ima puno zajedničkih znakova, ali postoje razlike u njanjama. Radi se na unificiranju znakova u Europi i određeni znakovi

koji se koriste u Europi se prenose na znakovni jezik u Hrvatskoj.

U znakovnom jeziku se ne može izražavati gramatičkim izražajima kao u hrvatskom jeziku. U znakovnom jeziku izostavljaju se neke riječi, pa se tako kaže »sutra pada kiša«, umjesto »sutra će padati kiša«, pa premda ova prva rečenica nije gramatički ispravna, njeno se značenje razumije. U znakovnom jeziku nije potrebno izreći sve riječi kao u klasičnom govoru da bi se shvatilo značenje poruke pa to onima koji koriste znakovni jezik omogućava i prilično brzi prijenos informacija. Kako nije moguće sve prenijeti u znakovni jezik, određeni se pojmovi moraju preformulirati u jednostavniji oblik ili izreći abecedom odnosno slovima, dakle treba slovakati slično kao i u klasičnom govoru.

Radić nam je rekao da su prednosti abecede za **gluhe** otkrili i klinici koji inače nemaju problema sa sluhom, pa smo tako doznali da se ručna abeceda koristi među učenicima u školi za **nečujno** komuniciranje.

Problem koji se postavlja pred **gluhu** i **nagluhu** djecu je taj što ona nakon školovanja nemaju više mogućnosti govoriti i razmjenjivati znakovni jezik kada dođu kući zbog čega većina dolazi u centre odnosno udruge za **gluhe** osobe gdje zadovoljavaju svoju potrebu za komuniciranjem. Kasnije imaju i poteškoća u komunikaciji na poslu. Ukoliko neka **nagluha** osoba dođe u okolinu koja se koristi govornim jezikom, onda vrijede »njihova« pravila.

Tumač i prevoditelj

Zdravko Radić nam je objasnio da je razlika između tumača i prevoditelja za gluhe ta što je tumač za verbalnu i neverbalnu komunikaciju, a prevoditelj služi samo za verbalnu komunikaciju. Verbalnu komunikaciju najviše koriste **na-**

gluhe osobe uz pomoć slušnih pomagala. Iako slabije čuju, pomažu si još čitanjem s usana da bi bolje razumjeli čime im se omogućava doslovno prevođenje. Neverbalna komunikacija je kada **gluha** osoba koristi prirodni i dogovoreni znakovni jezik pa tumač mora interpretirati znakovni jezik na gramatički materinji jezik. Za to su najbolje osposobljeni tumači ljudi koji su osposobljeni i rade s **gluhima**, zatim **nagluhe** osobe koje su završile rehabilitaciju u školama za **gluhe** i djeca **gluhih** roditelja.

Šteta je, naglašava Radić, što roditelji koji imaju **gluhu** djecu ne uče znakovni jezik pa ih drže »zavrtvorene« u kući, a mogu biti dobri tumači za djecu kao što zdrava djeca mogu biti tumači **gluhim** roditeljima, smatra Radić. Najčešće ih koriste u rješavanju njihovih problema. »Mislim da zdravi roditelji smatraju sramotnim 'mlataranje' rukama umjesto da shvate da je to za **gluhe** zamjensko ili pomoćno sredstvo komunikacije.«

Tumač također treba poznavati različitost izražavanja znakovnog jezika prema **oštećenju sluha** i govora, psihofizičkom razvoju i mjestu zbog različitog znaka kao dijalekta, kao što se ovdje govori istarski, a u Zagorju kajkavski. Važan je i izraz lica i cijelog tijela, mora se paziti na raspoloženje i je li neka informacija tužna ili vesela. Nije dovoljno koristiti samo gestovne znakove, već treba voditi računa i o izražavanju cijelog tijela, jer se inače tužna informacija priopćena na šaljiv način može shvatiti kao rujanje.

Dobra i loša iskustva

Uz Radićevu i pomoć Svetlane Cukerić, razgovarali smo i s Draganom Benčić koja kaže da joj nije neugodno koristiti znakovni jezik kada je vani u društvu. Sretna

je, kaže, kada se nađe u društvu s nekim tko zna znakovni jezik. Nikada ju nitko nije zaustavio i pitao o čemu se radi i uglavnom komunicira s osobama koje su se na ovakav oblik komunikacije već navikle.

S druge strane, Cukerić nam je ispričala da je imala neugodnih iskustava zbog korištenja znakovna. Kaže da je bila s društvom u slastičarnici i neki su ih ismijavali u stilu »što su došli baš ovdje«. »A mi smo ljudi kao i svi drugi koji se vole družiti«, kaže Cukerić. Zna biti neugodnih situacija kada netko vidi da netko drugi koristi znakovni jezik. »Voljela bih da ljudi shvate da je i to jezik«, poručuje Cukerić.

Za kraj, predsjednica udruge **gluhih** i **nagluhих** htjela je poručiti da bi bilo lijepo da sve osobe koje imaju kontakt s **gluhima** i **nagluhima**, na primjer sa svojim susjedima ili suradnicima na poslu, nauče nešto o znakovnom jeziku.

Kako **zdrave** osobe mogu komunicirati s **gluhima** i **nagluhima**

U razgovoru s **nagluhim** osobama bitno je:

- koristiti kratke rečenice;
- govoriti razgovijetno;
- okrenuti se prema sugovorniku;
- ukoliko se informacije ne uspiju prenijeti, onda ih treba prenijeti u pisanom obliku.

U komunikaciji s **gluhim** osobama bitno je primijeniti sva ova pravila i koristiti se znakovnim jezikom koji svi barem djelomično znamo kada se radi o znakovima za brojeve i onima, primjerice, za poz-

drave i usmjeravanja. Zdravi ljudi nisu ni svjesni da ponekad instinktivno u žargonu koriste znakovni jezik.

Formiranje novih riječi

Zanimalo nas je kako se u znakovnom jeziku formiraju nove riječi, recimo na primjeru informatičke terminologije gdje se stalno javljaju novi pojmovi

koji ulaze i u standardnu komunikaciju. Radić nam je objasnio da **gluhe** osobe ne mogu reći da određeni kompjuter ima memoriju od tri gigabajta, već kažu da netko ima slabiji ili jači kompjuter, dakle služe se pojednostavljenjima. Kada tumač želi objasniti što je to procesor, kazat će opisno da je to »dio računala o kojem najviše ovisi brzina računala« i tu riječ

»procesor« pokazat će slovima. S vremenom postoji mogućnost da ta riječ dobije svoj znak, što će odrediti stručnjaci za znakovni jezik i to prenijeti među ljude koji se koriste znakovima.

Radić nam je otkrio da i **gluhi** koriste znakove u žargonu, kao što su fušariti, skitati...

Glas Istre 11.2.2007.

vanja - putovanja - putovanja - putovanja - putovanja - putovanja - putovanja - putovanja- putovanja- putovanja- put

EUDY CAMP 2006. - DUBLIN, IRSKA

Ove se godine u Dublinu, Irskoj, održao EUDY kamp na koji su bili pozvani mladi delegati iz zemalja EU koje su i članice EUDY-a. Prisustvovalo je 26 zemalja sa 100-tinjak sudionika. Hrvatska je prisustvovala iako još nije punopravna članica EUDY-a, ali budući da je ispunjavanje uvjeta članstva u tijeku, kao delegat Hrvatske, zajedno s Anom Knezić, mogla sam prisustvovati EUDY kampu. Iznimno mi je drago što sam sudjelovala jer sam upoznala

mного mladih gluhih iz raznih zemalja. Održani su brojni seminari na temu problematike gluhih u čujućem svijetu, a od svih tema najzanimljivije su mi bile učenje znakovnog jezika gluhih beba i audizam koji karakterizira slabo poznavanje komunikacije gluhih u Europi.

Na temu audizma se posebno govorilo o korištenju znaka za «gluh» koji više izgleda kao «gluhonijem», pri čemu su se svi složili da bi trebalo promijeniti znak, tj. uvesti novi znak koji bi okarakterizirao isključivo gluhu osobu.

Neke od radionica koje su održane: rasprave o EUDY-u i organizacijama mladih gluhih, biti gluhi ili čuti, o «ubojicama» znakovnog jezika, da li je tehnologija dobra ili loša

za komunikaciju gluhih, usvajanje europskog znakovnog jezika, vraćanje klubova za gluhe, potreba kampova za mlade gluhe, itd.

Bila je održana i skupština za zemlje članice EUDY-a, gdje se govorilo o mnogim problemima gluhih i o tome kako rješavati te probleme te koji su uvjeti pristupanju članstvu EUDY-a. Na skupštini se biralo koja će zemlja članica biti domaćin kampa EUDY-a 2008. godine, a od kandidata Mađarske i Srbije, izabrana je Srbija (Beograd). Mađarska je time drugi put izgubila natjecanje za domaćina kampa EUDY-a (već se kandidirala za ovu godinu kad je pobijedila Irsko). Na završetku skupštine, dosadašnji predsjednik EUDY-a, Thomas Philip (Danska), predao je svoju dužnost novome predsjedniku Seanu Herlihyu iz Irske.

Imala sam priliku ići u obilazak grada Dublina, koji je nadmašio sva moja

očekivanja. Dublin se nalazi na istočnoj obali irskog otoka (koji se još naziva 'smaragdni otok') uz široku dolinu rijeke Liffey, a samo ime Dublin potječe od irskog Dubh Linn ('crni bazen'). U Dublinu ima ljubaznih ljudi, bogat je kulturni život te ima mnogo pubova osobita ugođaja.

Glavni i najveći grad Irske ponosi se dojmljivom arhitekturom iz razdoblja vladavine kralja Georgea, privlačnim perivojima i širokim ulicama. Dublin je iznenađujuća mješavina tradicionalnoga i suvremenoga, kozmopolitskoga i lokalnoga, prepun znamenitosti i zanimljivih detalja. To nije golem i prostran, već kompaktan grad koji se može lako razgledati. Posjetili smo Glendalough, samostansko naselje koje je skriveno u dolini između visokih hridi,

koje se još naziva i Dolina dva jezera, te smo posjetili i Powerscourt Waterfall koje se nalazi blizu Glendalougha u nacionalnom parku Wicklow planine. Stvarno nešto prelijepo!

U kampu King's Hospital su, osim seminara i radionica, organizirane igre bez granica, disco i karaoke. Te aktivnosti su mi bile jako zanimljive, jer sam na taj način upoznala mnoge ljude i učila internacionalni znakovni jezik. Tako sam upoznala Darrena, volontera koji nam je pokazao kako gluhi mogu koristiti

karaoke a da ne moraju pjevati: preko laptopa ili kompjutera se pusti spot i pjesma, te kako pjevač pjeva tako idu titlovi, a mi gluhi smo pjesmu pratili plesom i "pjevanjem" na znakovnom jeziku. To mi je bilo jako uzbudljivo jer sama volim glazbu i naravno da sam se uključila u karaoke. Svi smo se jako dobro zabavljali pa je zabava potrajala do 5h ujutro. Dani su tako prolazili i došlo je vrijeme za rastanak. Budući da smo se svi zbližili u tom kratkom vremenu, rastanak nam je teško pao. Mogu samo reći da mi je boravak u kampu bilo iznimno lijepo i nezaboravno iskustvo te se nadam da ću opet sresti nove prijatelje.

Tihana Dugonjić

vanja - putovanja - putovanja - putovanja - putovanja - putovanja - putovanja - putovanja- putovanja- putovanja- put

VI. DHI CONFERENCE BERLIN JULY 31 – AUGUST 04. 2006

Angel Naumovski i ja smo sudjelovali na VI. kongresu "Deaf History International" (VI. Međunarodni kongres o povijesti Gluhih) u Berlinu od 01. do 05. kolovoza 2006. godine. Ovim putem zahvaljujemo Ministarstvu kulture koje nam je financiralo i omogućilo prisustvovanje (put, smještaj i kotizaciju) kongresu na kojem su bila brojna zanimljiva predavanja i drugi kulturni događaji (izložbe, stari filmovi snimljeni 1920./30. godine, koji su vezani uz povijest i

kulturu Gluhih). Napisat ću članak o predavanjima na kojima smo prisustvovali, pozorno ih pratili te sudjelovali u raspravi o njima.

01. kolovoz 2006. godine

Pri otvorenju kongresa kratkim govorom pozdravili su nas Mark Zaurov, koordinator VI. DHI Conference i predsjednik Društva Gluhih židovskog porijekla u Njemačkoj (IGJAD), prof. dr. Christoph Marksches, predsjed-

nik Univerziteta Humboldt u Berlinu, Andreas C. Wankum MdHB, član komisije i direktor Centra za Židove u Njemačkoj, Uwe Neumarker te direktor izvršnog odbora Memorijalnog fonda za umorene Židove Evrope.

Glavna tema - «PRIMIJE- NA ZNANOST O POVIJESTI GLUHIH»

- Predavač Günther List s temom «Minornost i integracija: povijest Gluhih u strukturi glavne povijesti». Govorio je o tome kakvo je mjesto Gluhih ljudi u općoj povijesti i kako se povijest Gluhih isprepliće s općom poviješću. Upoznao nas je s pojmom «minor-
nost».

- Predavač Ely W. Newby s temom «Odvođenje Gluhih Amerikanaca japanskog podrijetla - Nikkei u američke kampove za vrijeme 2. svjetskog rata od 1942. do 1945.». Bili smo jako zainteresirani i pomno smo pratili to predavanje. NIKKEI su Japanci koji generacijama žive u Americi. Govorio je o tome kako su Japanci napali Ameriku (Hawaii) i kako su zbog toga Amerikanci prisilno odvodili Nikkei u američke kampove. Među njima je bilo i Gluhih Nikkei. Predavač je istražio što se događalo s Gluhim Nikkeima za vrijeme rata- nisu smjeli ići u škole za Gluhe. U cijeloj Americi jedino je škola za gluhe «Hellen Keller» primala Gluhe Nikkei. Nikkei koji su živjeli u američkim kampovima imali su jako loše uvjete- npr. zimi su se smrzavali i to na -40 °C jer nisu imali grijanje, bili su slabo obučeni i imali su samo jedan pokrivač. Nakon rata Nikkei su tužili Ameriku.

-Predavač Paul Johnston s temom «Povijest De'VIA- primijenjena znanost Gluhih kultura i iskustvo». De'VIA (Deaf vief image art) istražuje i analizira područje o Gluhim umjetnicima i kulturi Gluhih (psihologija, lingvistika, povijest, ekonomija, socijalizacija,

edukacija, itd.). Proučavaju sposobnosti Gluhih studenata za analizu, opažanje i kritiku različitih vrsta umjetnosti.

Glavna tema - « POVIJEST GLUHIH ŽIDOVA»

- Predavač Uzi Buzgalo s temom «Moj umjetnički rad među Gluhim Izraelcima». Predstavio je 6 svojih umjetničkih radova koji prikazuju Gluhe i Židove u Izraelu za vrijeme najvažnijih blagdana.

-Predavač rabin Fred Friedman s temom «Što je prvo- Gluh ili Židov? - osobni put». Govorio je o najvećim problemima- “Kako Židovi sebe slove: Gluh ili Židov?”, “O antisemitizmu u kulturi Gluhih”, “O Gluhima u holokaustu” i “O kulturi Gluhih”. Predavač je na kraju svog predavanja rekao da sebe smatra i Gluhim i Židovom.

Rabin Fred Friedman i Angel Naumovski

- Predavači Ellen Roth i rabin Douglas Goldhamer s temom «Prvi put u našoj povijesti Gluhi zauzimaju mjesto u Tori i Kabballi». Rabin Goldhamer vjeruje da se Gluhi mogu angažirati u intelektualnom i duhovnom smislu u Kabballi; tehnologija duša. Tako Gluhi danas mogu ono što prije nisu mogli.

- Predavač Jochen Muhs s temom «Paul Kroner». Govorio je o životu Paula Kronera koji je bio gluh i potomak židovske obitelji u Berlinu. Poznavao je i cijenio Gluhe osobe. Bio je istaknuti sportač i plivač. Ubijen je u Auschwitzu 1943. godine.

- Predavačica Marijke Schefener s temom «Gluhi ljudi u GUOYT-u». Objasnila da je GUOYT najstarije društvo Gluhih koji su osnovali Gluhi Židovi 1884. u Amsterdamu. Govorila je o svrsi društva, kulturnim aktivnostima i o ozbiljnim problemima za vrijeme i poslije 2. svjetskog rata.

Posjetili smo izložbu na kojoj je bilo izloženo 5 različitih tema- izložaka. Iz finskog muzeja za Gluhe postavljena je izložba s temom «Gluhonijemi znakovni jezik – povijest upotrebe znakovnog jezika u Finskoj». Imali su mali uređaj gdje se na ekranu moglo pratiti na međunarodnom znakovnom jeziku objašnjenja o izlaganjima o povijesti starih fotografija, knjiga, škola za gluhe i sl. Nikola Galliner izložio je fotografije i dokumente s temom «Israelitischen Taubstumm-Anstalt u Berlin Weisensee» (1873. – 1942.), a Lothar Sharf temu «Dokumentacija Hitlerove mladeži» u kojoj izlaže fotografije, dokumente i sl. . David Bloch izložio je «My Curriculum Vitae», a umjetnik Uzi Buzgalo iz Izraela svoje umjetničke slike.

02. kolovoz 2006. godine

Glavna tema - «SOCIJALNI, POLITIČKI POGLED I PO- VIJEST GLUHIH»

- Predavačica Carol Padden s temom «Povijest i genetika: priče o Gluhim ljudima»- govorila je kako su pronađene u zapisima iz 1820. godine u pensilvanijskom institutu za Gluhe. U tim zapisima su traženi odgovori na pitanja o uzroku gluhoće i da li je u obiteljima koje su doselile u Ameriku bilo Gluhih osoba. Govorila je o genima, nasljedstvu i prenošenju gluhoće. Navela je primjer svoje Gluhe obitelji- kako je nastala

sudionici VI DHI kongresa

gluhoća po genetici ili bolesti.

- Predavač Paddy Ladd s temom «Deafhood i budućnost upućivanja i istraživanja povijesti Gluhih». Govorio je o novoj fazi istraživanja povijesti Gluhih koja je započela prije 20 godina. On misli da je to dobro vrijeme za ponovna ispitivanja, predlaganja i upućivanja za budućnost.

- Predavačica Teresa Blankmeyer Burke s temom «Etika, genetika i perspektiva Gluhih». Objasnila je raspravu analize o moralnosti genetičke selekcije o nastajanju gluhoće i osporavanje standardne biomedicine i priče o napretku i nesposobnosti istrebljenja bolesti.

- Predavač Jordan Eickman s temom «Traženje "Deafhood": istraživanje porijekla i širenje kulturnog identiteta Gluhih»- formiranje identiteta kulture Gluhih i širenje analiza kroz unošenje

kronološkog slijeda u obrasce o osnivanju i širenju škola za Gluhe, klubova, sportskih klubova i narodnih društava.

Glavna tema - «GLUHI LJUDI ZA VRIJEME NACISTIČKE NJEMAČKE»

- Predavač Pfarrer Hans-Jurgen Stepf s temom «Današnji pogled na Hitlerov sterilizacijski program i genetičko istraživanje». Zbog straha velikog broja invalida jaka njemačka populacija je donijela zakon 14.07.1933. godine o sprečavanju rađanja osoba s nasljednim bolestima.

- Koordinator Mark Zaurov je vodio razgovor sa svjedocima - Gluhim Nijemcima (Fridolin Wasserkampf, Kurt Eisenblatter i Harald Weickert), koji su sterilizirani za vrijeme nacističke Njemačke. Oni su ispričali svoje doživljaje i iskustva.

- Predavačica Iris Groschek s temom « Hitlerova organizacija Gluhih»

- Predavač Lothar Scharf s temom «Hitlerova organizacija Gluhih». Istraživao je povijest Gluhih za vrijeme nacističke Njemačke gdje su se Gluhi između 13 i 19 godina mogli uključiti u Hitlerovu organizaciju mladih Gluhih. Imali su aktivnosti- kamp, izlete i sport. Oni su također bili sterilizirani. Čak su imali nacističku uniformu i na rukavu kukasti križ i znak za Gluhe. Gluhi nisu mogli biti na visokom položaju bez obzira što su bili vjerni svojoj domovini i marljivi radnici. Predstavio nam je svoje zbirke. Napisao je i knjigu «Gluhonijemi u Hitlerovoj mladeži». Nakon rata, Gluhi su pomagali u obnovi i izgradnji

i zbog toga su dobili nagrade za zaslugu.

- Predavač Israel Savir s temom «ITA – Izraelski institut za Gluhe i Nijeme 1873. – 1942.: studentska priča». On je bivši student u ITA-u. Govorio je o povijesti ITA-a – školi za Gluhe Židove. 1910. godine je bilo mnogo učenika iz cijele Evrope, a među njima je bilo i učenika s područja bivše Jugoslavije. To je bila ugledna škola u kojoj su imali sve potrebne materijalne uvjete za, npr., laboratorije i slično. Čak su imali bazen u zatvorenoj prostoriji i solarij! Kad je Hitler došao na vlast zabranio je rad te škole i danas ta zgrada više ne postoji.

03. kolovoz 2006. godine

Glavna tema - «HOLOKAUST GLUHIH»

- Predavač i koordinator Mark Zaurov s temom «Holokaust Gluhih». Govorio je o tome što je bilo i u kojim gradovima su održane konferencije u Americi i Njemačkoj. Pojam 'holokaust Gluhih' je široko priznat i omogućio je pojačano proučavanje sterilizacije Gluhih.

- Predavač John A. Hay s temom «Evakuacija britanske škole za Gluhe za vrijeme 2. svjetskog rata». Istraživanje pokazuje da su Britanci za vrijeme rata vodili brigu o Gluhima pa su evakuirali škole za Gluhe radi njihove sigurnosti. Ove spoznaje dobivene su na osnovu sjećanja Gluhih koji su to doživjeli.

- Predavač Douglas Bahl s temom «Holokaust : sjećanje na konvoj Gluhe djece». Pričao je o konvoju

desetak Gluhe djece rođenih u Velikoj Britaniji koje je spasio upravitelj škole dr. Felix Reich.

- Predavač Jan Backer s temom «Gluhi Židovi u 2. svjetskom ratu u Amsterdamu». Predavač je prikazao dokumentarni film «Silent Sorrow» u kojemu su prikazali intervju svjedoka (očevidaca) Gluhih koji su poznavali Gluhu židovsku djecu. Školu za Gluhe osnovala je židovska općina u Amsterdamu. Od 1942. do 1943.godine bilo je 15 Gluhih učenika i 2 nastavnika Židova. Svjedoci su rekli da su Gluhi učenici Židovi bili prisilno odvedeni u logore i ubijeni.

- Predavač Simon Carmel: «Kako sam se uključio u istraživanje s Gluhima koji su doživljeli holokaust». Predavač je govorio o tome kako se uključio u istraživanje koje je trajalo 20 godina. U Evropi, između ostalog i na području bivše Jugoslavije, stupio je u kontakt s Gluhima koji su preživjeli holokaust, ali oni nisu htjeli ispričati svoje doživljaje. Iako je predavač godinama bio uporan, nije uspio prikupiti sve podatke.

- Koordinator Mark Zaurov je vodio razgovor s Gluhima iz raznih zemalja koji su preživjeli holokaust- Anna Vos Van Dam, Lea Huysmans Halpern, Abraham Neumann i Jacom Ehrenfeld su nam ispričali svoje doživljaje i iskustva.

Glavna tema - «MEĐUNARODNA POVIJEST GLUHIH»

-Predavač Petar Jackon s temom «Nepravda prema Gluhima». Govorio je da vjeruje samo Gluhim kriminalistima u svijetu koji su prikupili i obradili dokumente o Gluhima koji su nepravedno osuđeni ili na kojima je izvršen

zločin.

- Predavač Arkady Belozovsky s temom «Čistka Gluhih intelektualaca u Staljinovo doba». Govorio je o devetorici Gluhih intelektualaca koji su ubijeni za vrijeme Staljina jer su, da bi preživjeli, švercali cigarete.

- Predavačica Maria Eveseva s temom «Ljudi i sudbine». Govorila je o dramatičnom životu dvojice sovjetskih Gluhih sportaša Židova – atletičar Emmanuil Slutsky iz St.Petersburga i hrvač grčko-rimskog i slobodnog stila Ilya Cherches iz Odesse- za vrijeme Brežnjeva. Bili su istaknuti sportaši; hrvač Ilya Cherches je osvojio puno zlatnih, srebrnih i brončanih medalja i uživao ugled u svojoj zemlji. Kada su njegova majka i sestra emigrirale u Izrael njemu su zabranili bavljenje sportom. Kako bi nastavio karijeru došao je i do Brežnjeva, ali su ga ipak odbili. Iako je bio uporan, nije mu uspjelo. Sada živi u Odesi i trenira Gluhe sportaše.

Gledali smo dva stara filma koji su snimljeni između 1920. i 1930. godine – prvi film je o Gluhim sportašima koji su se bavili atletikom, gimnastikom i plivanjem, a drugi film govori općenito o životu Gluhih u Njemačkoj. Mene je taj film jako očarao jer nisam mogao zamisliti kako su Gluhi živjeli u ono vrijeme, a pogotovo znakovni jezik koji su koristili - čak su imali tumače za njega!

04. kolovoz 2006.

Glavna tema- «MEĐUSOBNI ODNOSI I DRUŠTVA PREMA GLUHIMA»

- Predavač Klaus – B. Gunther s temom «Poslije Milana: dug put prema privaćanju znakovnog jezika za obrazovanje i edukaciju

Gluhe djece. Njemačka pedagogija Gluhih od 1920. – 1930. – 1945.– 1982. – 1993. – 2004. ». Mada je ponegdje bilo otpora na rješene Milanske konferencije, njeni zaključci su se provodili veoma strogo.

-1920.: završetkom 1. svjetskog rata stvoreni su uvjeti koji su pokrenuli rad na bolje. Zbog toga je društvo za Gluhe i nijeme pokrenulo inicijativu u «Generalnoj skupštini za reformu škola za Gluhe i nijeme» u kojoj su sudjelovali odrasli Gluhi, roditelji gluhe djece i učitelji. To je bilo pravedno traženje njihovih prava protiv primjene Milanskog rješenja. Bio je to zajednički sporazum o prihvaćanju znakovnog jezika kao cjelovitog dijela obrazovanja Gluhih, o tome kako koristiti Gluhe učitelje i odgojitelje i o tome kako osigurati nadarenim Gluhim studentima visoko obrazovanje i upis na fakultete.

- 1945.: nakon 2. svjetskog rata u Njemačkoj se uvodi obavezno učenje govora Gluhe djece.

- 1982.: učiteljsko i njemačko društvo Gluhih pristali su uvesti znakovni jezik pri obrazovanju Gluhe djece.

- 1993.: poslije velike galame učitelja i odgajatelja Gluhe djece

Hamburgu se uvodi govor + znakovni jezik u obrazovanju Gluhih (bilingvalno obrazovanje).

- 2004.: prvi put se uspješno koristi bilingvalni pristup u obrazovanju. Ipak, takav pristup uvodi se sporo.

- Predavačica Eeva Salmi s temom «Gluhonijemi znakovni jezik – povijest uporabe znakovnog jezika u Finskoj». U Finskoj su korištene opsežne studije za povijest znakovnog jezika. Finska je slijedila međunarodne trendove. Znakovni je jezik u doba zabrane i eugenike sporo napredovao prema ravnopravnosti- Gluhi su se bunili jer su bili toga svjesni.

- Predavačica Amatzia Wiesel s temom «Edukacija Gluhih u Izraelu i Gluhe zajednice danas». Predavanje se bavi poviješću izraelskog obrazovnog sistema za Gluhe studente- danas je smanjena marginalizacija Gluhih ljudi i zajednice Gluhih u Izraelu. Predavačica Ylva Soderfeldt – Garmland s temom «Biti izdvojen – slika gluhoće u Švedskoj u 1920-oj ». Odnos između čujućih i gluhih ljudi, različitih grupa Gluhih nije se mijenjao...

- Predavačice Lois Bragg i Diana Gates s temom «Audism or Advocacy? – Lydia Sigourney (1791.– 1865.)». Lydia Sigourney je bila utjecajna pjesnikinja i reformatorica i prva učiteljica Alice Cogswell. Napisala je brojne pjesme o Gluhoj djeci i cijeli život je bila zainteresirana za gluhe. Predavačice su recitirale njezine pjesme o Gluhoj djeci.

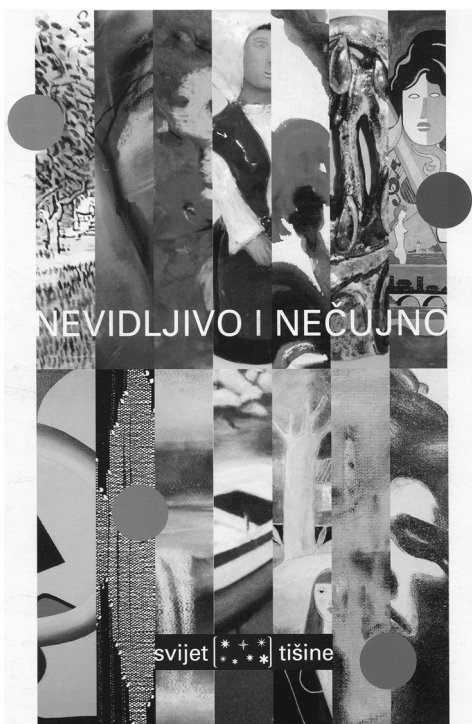
Na kraju, diskusiju su vodili Mark Zaurov, prof. Carol Padden i prof. Klaus B. Gunther koji su govorili o predavanjima na kongresu ovih par dana i koji su zatvorili Kongres.

Sve u svemu, Angel i ja smo bili jako zadovoljni ovim predavanjima jer smo dobili puno zanimljivih informacija i znanja, a posebno smo bili dirnuti svjedočanstvima Gluhih koji su pričali o svojim doživljajima. Pozdravljamo i divimo se koordinatorskom Marku Zaurovu koji je izvršno organizirao VI. DHI Congres. 2009. godine održat će se VII. DEAF HISTORY INTERNATIONAL Congres u Stockholmu u Švedskoj.

pripremio Goran Matijević

IZLOŽBA "NEVIDLJIVO I NEČUJNO"

Udruga za kulturu osoba oštećena sluha "Svijet tišine" iz Velike Gorice, povodom Međunarodnog dana gluhih Osoba organizirala je izložbu pod nazivom "Nevidljivo i nečujno". Izložba se održala od 13. – 17. 9. 2006. u Galeriji Kristofora Stankovića, u Ul. Ćirila i Metoda 5. Realizirana je uz potporu Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi RH.

Prilikom izložbe izdana je i knjižica kataloga s pregovorom Zorana Ferića. Nastupili su sljedeći umjetnici: Koča Popović (Ferić: "...ponekad nostalgично ili nadrealno kao prostori Koče Popovića..."), Lino Ujčić ("...", smirenost pazinskih slapova i istarskih motiva

Line Ujčića..."), Ivan Lisičin, Ming Sheng Pi, Ante Radoš, Antun Margaretić, Eleonora Apostolova, Jakov Korda, Josip Vukojević, Nikola Vukojević, Mirjana Nikolić, Borivoj Kubelka, Iva Vrbos, Vanja Jović i Gordana Vuger – Jerković.

Osim samih umjetnika (nedostajali su Jakov Korda i Vanja Jović, Borivoj Kubelka i još poneki), skupila se grupica ljubitelja umjetnosti, prijatelja, rodbine, tumača...

Gostovao je naš glazbenik Arsen Dedić, koji se obratio skupini s par biranih riječi (nisam uhvatila prijevod, na žalost- ako se netko sjeća, neka ubaci. Oh kako neugodno naspram Arsena...).

Naravno, bio je i pisac predgovora Zoran Ferić sa suprugom, zatim predsjednica "Dodira" Sanja Tarczay, fotografi i brojni drugi.

I da nastavim Ferićev citat (koji se nikako ne bi trebao kositi s našim ciljem i konceptom ostaje dakle naša težnja za univerzalizacijom i integracijom, gradnjom mostova između dva

svijeta, vidljivog i nevidljivog, čujnog i nečujnog): "Smirenost pazinskih slapova i istarskih motiva L. Ujčića govore nam

nekim univerzalnim jezikom, nečim jačim i drevnijim nego što su to sistemi znakova pošto su ih ljudi izmislili da bi izmjenjivali podatke, misli ili emocije..., ...jasno je da se radi prvenstveno o autentičnim umjetnicima koji kreiraju svoj vlastiti svijet i u tematskom i u formalnom smislu i posreduju ga ne znakovnim jezikom u obliku slikarstva, nego snagom autentične umjetnine."

Što još reći?

Petra Podhorsky

ZNAKOVNI JEZIK I KULTURA GLUHIH

Znakovni jezik

Dugo vremena vladalo je, a u nekim sredinama vlada i danas, shvaćanje da znakovni jezik nije jezik, već oblik pantomime, neverbalne komunikacije. Prigovaralo mu se da je dizgramatičan, primitivan, suviše zoran, slikovit, konkretan i stoga neprikladan za komuniciranje apstraktnih ideja. Stoga se njegova uporaba u mnogim školama zabranjivala gluhoj djeci, budući da se smatralo da on štetno utječe na razvoj govora, jezika i mišljenja u gluhe djece. Školovanjem im je duboko usađena u svijest ideja o manjoj vrijednosti i štetnosti znakovnog jezika.

Nakon 40 godina lingvističkih, neurolingvističkih, psiholingvističkih i edukacijsko - rehabilitacijskih istraživanja različitih nacionalnih znakovnih jezika u svijetu, danas znamo da su ti jezici pravi jezici, za koje vrijede sve lingvističke univerzalije koje vrijede za sve druge humane jezike, te da posjeduju ogroman potencijal za kvalitetno obrazovanje i izgradnju identiteta gluhe djece i odraslih.

Lingvistička istraživanja pokazala su da znakovni jezici posjeduju sve jezične sastavnice kao i jezici čujućih: fonologiju, morfologiju, sintaksu, semantiku, pragmatiku. Struktura znakovnih jezika različita je od strukture jezika čujućih. Ta različitost nekada se smatrala dokazom dizgramatičnosti i manje vrijednosti znakovnih jezika, a danas se u njoj prepoznaje savršena prilagođenost jezičnog signala vizuospcijalnom modalitetu emisije i percepcije (oku).

Neurolingvistička istraživanja na gluhim osobama, fluentnim znakovateljima koji su pretrpjeli moždani udar, pružila su najbolje materijalne dokaze lingvističkog statusa znakovnog jezika: znakovni jezici obrađuju se u istim područjima mozga

u lijevoj hemisferi kao i govorni jezici, iako se vizuospcijalne informacije inače obrađuju u desnoj hemisferi. Psiholingvistička istraživanja pokazala su da se usvajanje znakovnog jezika kod malih gluhih (ali i čujućih beba koje su mu izložene) odvija po istim zakonitostima, fazama i tipičnim razvojnim obilježjima po kojima se odvija i usvajanje govornog jezika u čujućih beba.

Edukacijsko-rehabilitacijska istraživanja pokazala su da su gluha djeca gluhih roditelja superiornija od gluhe djece čujućih roditelja u poznavanju i upotrebi jezika čujućih, u školskim znanjima, čitanju, pisanju, postižu bolje rezultate na neverbalnim testovima inteligencije, imaju bolje samopoštovanje, bolje su osobno i socijalno adaptirana, imaju manje poremećaja u ponašanju, emocionalno su zrelija.

Sve to rezultat je uspješne, «normalne» (znakovno-jezične) komunikacije između djeteta i roditelja, bogatih iskustava gluhog djeteta o svijetu i, posljedično, pozitivnijih odgojnih stavova i postupaka roditelja prema djetetu. Rezultati svih tih istraživanja koja smo u najkraćim crtama prikazali doprinijeli su promjeni statusa znakovnog jezika u svijetu. Danas se on smatra normalnim jezikom, koji se odvija u drugom modalitetu i koji je svojom specifičnom strukturom savršeno prilagođen oku, a ne uhu.

Kultura gluhih

Uz rezultate ovih istraživanja, prepoznavanju i priznavanju znakovnih jezika u svijetu kao pravih, prirodnih jezika, ravnopravnih jezicima čujućih, te redefiniranju njihova mjesta u sustavu školstva za gluhu djecu, značajan doprinos dali su i sami gluhi borbenom za zamjenu medicinskog modela gluhoće sociološko-kulturološkim modelom, boreći se za afirmaciju znakovnog jezika i zajednice gluhih kao kulture.

Postavši svjesni moćnog oruđa za

obrazovanje u svojim rukama – znakovnog jezika, gluhi intelektualci u svijetu sve se više bore za afirmaciju i prihvaćanje svoje zajednice kao jezično-kulturalne manjine. Oni ne žele više da ih čujuća većina smatra invalidima, da traži u njima ono što im nedostaje, već žele da ih se poštuje kao ravnopravne pripadnike manjinske kulture, čije je glavno obilježje – jezik, a zatim i povijest, običaji, društvene organizacije te bogato umjetničko stvaralaštvo. Umjesto onoga što im nedostaje (deficita), oni žele da čujuća većina u njima vidi ono jedinstveno i vrijedno što gluhi imaju i čime gluhi mogu obogatiti ovaj svijet.

Međutim, koncepti kultura gluhih, pa i zajednica gluhih, iako postoje već dugi niz godina, mnogim čujućim osobama još uvijek nisu poznati. Zašto je tome tako?

Jedan od razloga zašto mnogi ne mogu zamisliti zajednicu gluhih kao kulturnu zajednicu jest taj što gluhi nemaju svoju posebnu religiju, nemaju svoje gastronomske specijalitete i povijesno-kulturne (arhitektonske) spomenike. No, mnoštvo je drugih identifikacijskih čimbenika u kojima možemo prepoznati obilježja kulture: dvojezične škole, lokalne, nacionalne, regionalne i međunarodne organizacije, posebni događaji koje organiziraju (npr. sportska natjecanja - Olimpijske igre gluhih) itd. No ono što im najviše može pružiti identitet manjinske kulture jest njihov poseban jezik – znakovni jezik, na čijim je temeljima izrastao i dio umjetničkog stvaralaštva gluhih. Razvili su se i novi oblici stvaralaštva, koji obogaćuju umjetnost čovječanstva, kao što je poezija na znakovnom jeziku, pjevanje na znakovnom jeziku i kazališta gluhih.

Kada je dr. I. King Jordan 1988. godine postao prvi gluhi rektor sveučilišta

(Gallaudet sveučilišta u Washingtonu) u svjetskoj povijesti, rekao je: «Gluhi mogu sve, osim čuti». Te riječi i danas odzvanjaju svijetom kao izazov svim negativnim stavovima i predrasudama o sposobnostima gluhih. Umjetnost općenito, i kazališna umjetnost posebno, pokazatelji su potencijala i sposobnosti gluhih.

Kazališta gluhih u svijetu

U mnogim zemljama svijeta danas djeluju kazališta gluhih. U Sjedinjenim Američkim Državama najplodnije razdoblje bilo je 70-ih godina prošlog stoljeća. Godine 1967. osnovano je kazalište National Theatre of the Deaf (N.T.D.) koje je do sada za svoj rad dobilo 20–ak državnih nagrada. Održali su 64 državne i 31 internacionalnu turneju s 8000 održanih predstava. Godine 1986. bili su prvo američko kazalište koje je svoju predstavu odigralo u Kini, a 1993. godine, u čast 6000-te izvedbe, održana je predstava u Bijeloj kući. 1998. godine odvila se turneja za djecu Amerike kojom je obuhvaćeno više od 100.000 mladih.

N.T.D. prvo je kazalište u svijetu koje je bilo na svih 7 kontinenata. Godine 1999. N.T.D. izradilo je novi program edukacije gluhih glumaca u okviru tečajeva koji su trajali nekoliko dana ili tjedana i tada se pojavio multidisciplinarni pristup kazalištu. Godine 2001. osmišljen je i prezentiran prvi višegodišnji program studija glume koji je kao sveučilišni program usvojen akademske godine 2004., kada počinju prvi upisi na glumačku akademiju na sveučilištu Gallaudet. Godine 1991. osnovano je još jedno značajno kazalište gluhih u SAD-u - Deaf West Theatre, koje je danas najveće i najplodnije kazalište na Zapadnoj obali, s godišnjom produkcijom od 1-3 predstave te brojnim nagradama. Područje svoga djelovanja proširili su i na edukaciju.

U Francuskoj je godine 1976. Jean Gremion, francuski pisac, novinar i direktor kazališta, susreo Alfreda Corradu, gluhog Amerikanca, umjetnika i asistenta na festivalu Nancy Theatre Festival te su došli na ideju o stvaranju Internacionalnog Vizualnog Kazališta (I.V.T.) kojega je zatim osnovalo 20 odraslih gluhih. Oni su na početku, zaintigrirani glumom, organizirali kazališne radionice za gluhu djecu. Vlada Francuske prepoznala je njihove kvalitete i potrebe te im ustupila atraktivan prostor i standardnu opremu za kazalište. Uslijedila su gostovanja (SAD, Poljska, Češka, Sirija, Njemačka, Nizozemska, Belgija, Švicarska, Italija...).

Mnoge gluhe osobe dolazile su k njima na kazališne radionice. Od početka su shvatili da razvoj kazališnog stvaralaštva gluhih nije moguće odvojiti od lingvističkih istraživanja i edukacije na području znakovnog jezika. Tako su se, osim glume/kazališta, počeli baviti i istraživanjima znakovnog jezika te tako oživjeli francuski znakovni jezik (LSF) i davno izgubljeni ponos zajednice Gluhih u Francuskoj. Rezultat toga bio je prvi dvojezični francusko/francuski-znakovni jezični rječnik. Ti naponi rezultirali su time da je francuski znakovni jezik pronašao svoje mjesto u društvu. Danas u I.V.T.-u radi 50 osoba od kojih je 15 stalno zaposlenih, a posebne su vrijednosti originalnost, kulturna otvorenost i kreativne inovacije ovog teatra, a posebice uspješna suradnja i zajedničko stvaranje gluhih i čujućih. Sadašnje su njihove aktivnosti scensko stvaralaštvo, edukacija, produkcija videozapisa i drugo.

U Švedskoj je 1977. godine osnovano TYST Teater – The Silent Theatre. Predstave su bile namijenjene gluhoj i čujućoj publici, a njihov repertoar sačinjavaju klasične i moderne drame te dječje predstave. Njihove su aktivnosti također usmjerene razvoju znakovnog jezika kao jezika pozornice, organiziranju seminara, radionica o kazalištu i znakovnom jeziku. Godine 1997. godine dobili su nagradu švedskih kazališnih kritičara za inovaciju i znatan doprinos napretku

kazališnog života u Švedskoj. Gostovali su u Austriji, Koreji, Argentini, SAD-u... Imaju 3 stalno zaposlena glumca, a za predstave angažiraju druge gluhe ili čujuće glumce. Njihov prvi jezik je švedski znakovni jezik.

U Hrvatskoj, prva predstava na znakovnom jeziku, “Planet tišine”, premijerno je prikazana u svibnju 2001. godine u kazalištu “Gavella”, a ubrzo nakon toga, na inicijativu gluhih, u listopadu 2001. god. osnovana je udruga “Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN”. S predstavom “Planet tišine” kazalište «Dlan» gostovalo je u Nitri (Slovačka), Beogradu, Rijeci, Jastrebarskom te zagrebačkim kazalištima (“Gavella” i KC Peščenica). Udruga «Dlan» proširila je područje djelovanja na edukaciju kroz tečajeve znakovnog jezika za više od 300 osoba. Tečaj vode isključivo gluhe osobe. Osnovane su radionice za proučavanje i standardizaciju hrvatskog znakovnog jezika.

Danas već možemo govoriti o različitim formama kazališnog stvaralaštva gluhih. Dorothy Miles i Lou Fant (1973.) opisali su dvije vrste kazališnih formi: «kazalište znakovnog jezika» (Sign language theatre) usmjereno uglavnom na gluho publiku, te «kazalište Gluhih» (Deaf theatre), koje se obraća i čujućoj i gluhoj publici.

Tekstove predstava u «kazalištima na znakovnom jeziku» napisale su čujuće osobe, koji su zatim prevedeni na znakovni jezik. U takvim predstavama koriste se najčešće oba jezika - znakovni jezik u većoj mjeri te govorni jezik u nešto manjoj mjeri. Takav način izvođenja i te vrste predstava ne bave se gluhoćom, niti se karakter gluhih uvodi u predstavu.

U «kazalištima Gluhih» komadi se temelje na iskustvima gluhih i situacijama iz svijeta gluhih. Te su predstave realistične i najčešće se izvode na znakovnom jeziku, bez korištenja govornog jezika. Teme i motivi koji se koriste uglavnom su problemi, prepreke i teškoće s kojima se susreću gluhi te

sukobi između gluhih i čujućih.

Osim ove osnovne podjele postoje i druge vrste scenskog stvaralaštva gluhih, kao što su, na primjer, međukulturalne predstave poput poznatog komada «Djeca manjeg Boga», u kojemu se isprepliću kulture gluhih i čujućih. Druga su vrsta predstave one u kojima se eksperimentira sa znakovnim jezikom kao što je «Circus of signs». Treća vrsta bili bi «hibridni» (miješani) radovi čujućih, u kojemu čujući uzimaju teme iz

kulture Gluhih, kao što je npr. predstava «The Touch» u izvedbi kazališta Huges Memorial. Također postoje predstave u kojima jedna osoba/glu-mac znakuje, dok svi ostali govore.

Glavna zamjerka kazalištima gluhih danas jest ta da se prevelik broj njihovih predstava temelji na iskustvima čujućih, njihovoj kulturi i njihovom načinu života. U takve predstave pokušava se ukalupiti gluhe («kao čimpanze kojima se priredi čajanka te oni imitiraju aktivnosti i navike ljudi»). U tom smislu neophodno je

poticati gluhe autore na stvaranje kazališnih predstava koje će biti dio kulture Gluhih, a ne primarno kulture čujućih, koje će se temeljiti na iskustvima, vrijednostima, običajima i znakovnom jeziku gluhih.

*Sandra Bradarić-Jončić, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Zagreb, Hrvatska
Angel Naumovski, Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih «Dlan», Zagreb, Hrvatska*

ljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanim

GLUHE OSOBE SU NAJBOLJI VOZAČI NA SVIJETU

Gluhe osobe su bolji vozači od osoba s normalnim sluhom i mogli bi biti najsigurniji svjetski motoristi, pokazala je nova, fascinantna studija. Razlog leži u činjenici da gluhe osobe kompenziraju nedostatak sluha koncentrirajući se na gledanje, pokazalo je istraživanje.

„Kad je vožnja u pitanju, oni nadmašuju sve nas čujuće ljude“ – izjavio je glasnogovornik Nacionalne udruge instruktora vožnje za osobe s posebnim potrebama.

„Oni su naviknuti sve oko sebe percipirati osjetilom vida, a kao rezultat toga čini se da vide sve kada su za upravljačem vozila.“

To što ne mogu čuti vozilo hitne pomoći ili druge upozoravajuće sirene, uopće ne čini gluhe vozače nesigurni-

ma u prometu. Studija je pokazala da gluhi vozači neprestano provjeravaju retrovizore i mogu trenutačno procijeniti trebaju li svoje vozilo pomaknuti na stranu ceste.

Weekly World News, Lantana, FL, 25. travnja 1995.

pripremio Angel Naumovski

đanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja

STRUČNI SKUP “ŽIVJETI S GLUHOĆOM” 8. STUDENOG 2006.

U Sisku je bio organiziran, od strane Udruge gluhih i nagluhih grada Siska i Sisačko-moslavačke županije, stručni skup “Živjeti s gluhoćom”, 8. studenog 2006. godine. Organizaciju je potaknula gospođa Jasna Haralović, studentica izvanrednog studija Pravnog fakulteta koju sam prije par godina upoznao. Dragi čitatelji, imali smo čast s njom napraviti intervju i objaviti ga u trećem broju našeg časopisa “Pljesak jedne ruke”.

Prije skupa u Sisku nekoliko puta sam se našao s Jasnom koja mi je s entuzijazmom govorila o svojim planovima i želji da se organizira stručni skup. Koliko sam shvatio

iz druženja i razgovora s njom, u Sisku je položaj gluhih i nagluhih osoba na nezadovoljavajućoj razini, što se pokazalo i o čemu se govorilo na stručnom skupu. Jasna mi je govorila kako je senzibilitet i osvješćivanje javnosti o problematici osnovnih potreba gluhih i nagluhih osoba u Sisku na niskoj razini, tako da je i sama riječ „GLUH“ nepoznata u društvu.

Razlog više za organizaciju stručnog skupa na koji je Jasna pozvala socijalne i prosvjetne radnike, predstavnike raznih ustanova i institucija, kao i nezavisne stručnjake, ali i gluhe i nagluhe osobe da prisustvuju informiranju

i edukaciji od strane eminentnih stručnjaka koji rade na području gluhoće i s gluhim i nagluhim osobama.

Cilj ovog skupa je bio upoznavanje državnih institucija i nevladinih organizacija o sposobnostima i mogućnostima osoba s oštećenjem sluha, stanju na području obrazovanja, zapošljavanja te medicinskim postignućima s implantatom. U tom silnom popisu “uzvanika” kojima je skup namijenjen, zaboravili smo one najvažnije kojima

bi skup itekako dobro došao, a to su GLUHE i NAGLUHE osobe. S obzirom da i mi, gluhi, ne znamo kakve su nam mogućnosti, povlastice i prava, ovaj skup je bio idealan da otkrijemo upravo to.

Na skupu sam mogao na prste nabrojati gluhe. Za gluhe i nagluhe iz Siska dovoljna mi je bila jedna ruka, što znači da su čast i ponos gluhih Siščana spasili gluhi Zagrepčani.

Eto, dragi moji čitatelji, ovim putem Vam želim reći kakav je položaj Gluhih u drugim, manjim gradovima. Iz iskustva i brojnih poznanstava s gluhim prijateljima i poznanicima, zaključujem da je takova situacija (kao u Sisku) svugdje slična, osim u većim gradovima, u kojima je populacija gluhih brojnija i organiziranija, gdje se održavaju razne radionice, seminari i tečajevi, itd.

Namjeravao sam spomenuti i sportska natjecanja, ali to nije u domeni našeg časopisa, odnosno naše Udruge. Još nešto sma-

tram značajnim, a to je da su na stručnom skupu sudjelovali i gluhi predavači, no žalosno je da je omjer "čujućih" predavača i gluhih jako loš (8 čujućih spram 2 gluha).

sudionici stručnog skupa

Na stručnom skupu se govorilo o raznim statističkim podacima, kohlearnoj implantaciji, nacionalnoj strategiji zapošljavanja, o pravima i povlasticama gluhih učenika, srednjoškolaca i studenata ... Klasične priče za malu djecu. Vjerujem da su sudionici stručnog skupa s velikom pažnjom i zanimanjem pratili izlaganja gospođa Jasne Haralović i Sanje Tarczay kao i gospođa Vesne Ivasović i Ljubice Pribanić. One su govorile o svojim iskustvima, poten-

cijalima i kulturi Gluhih, što je iznimno važno kako bi se javnost upoznala i informirala o gorućoj problematici, umjesto govorcancije o pravima i povlasticama učenika, srednjoškolaca i studenata (što se lako može vidjeti u zakonima), statističkim podacima (koji se mogu dobiti u nadležnim ustanovama), kao i kohlearnoj implantaciji (u zdravstvenim ustanovama postoje brošure o tome).

Vjerujem da bi se moglo naći mjesta za važnije teme, kao što su deinstitucionalizacija sustava socijalne skrbi za gluhe i nagluhe u Hrvatskoj, iskustva gluhih i nagluhih u školovanju, stvarne potrebe i prava gluhih i nagluhih osoba, kultura Gluhih i znakovni jezik, itd.

Nadam se da će navedene male, konstruktivne kritike biti dovoljan poticaj gospođi organizatorici Jasni Haralović, da pri organizaciji sljedećih stručnih skupova uzme u obzir da postoje i zanimljivije teme od suhoparnih statističkih pokazatelja.

Angel Naumovski

PROGRAM STRUČNOG SKUPA

9.10 - 9.15h

Otvorenje skupa

9.15 - 9.25h

Reportaža

9.25 - 9.35h

Govor visokih gostiju

9.35 - 9.50

Ritamski orkestar "SLAVA RAŠKAJ"

učenici Centra za odgoj i obrazovanje "Slava Raškaj"

9.50 - 10.05h

EDUKACIJSKO REHABILITACIJSKI FAKULTET - doc. dr. Ljubica Pribanić
Kulturološki pristup gluhoći

10.05 - 10.20h

"SLAVA RAŠKAJ" mr. sc. Vesna

Ivasović

Potencijali gluhih osoba

10.20 - 10.35h

"SLAVA RAŠKAJ" Lidija Andrijević prof. logoped
Razvoj jezika i govora kod gluhih osoba

10.35 - 10.50h

AUDIOLOŠKI CENTAR
ŠALATA Mladen Ivković, dr. med. spec. ORL
Umjetna pužnica – dijagnostika i rehabilitacija

11.10 - 11.25h

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti (resor osoba sa invaliditetom)

Načelnica Zvezdana Bogdanović
Nacionalna strategija za osobe sa invaliditetom s posebnim osvrtom na obrazovanje i zapošljavanje

11.25 - 11.40h

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Prava i povlastice gluhih učenika srednjoškolaca i studenata "Studirati uz pomoć prevoditelja je moguće"

11.40 - 11.55h

Hrvatski zavod za javno zdravstvo (ured za prevenciju invalidnosti)

Tomislav Benjak, dr. med.

Statistički podaci osoba sa potpunim i djelomičnim oštećenjem sluha na području SMŽ

11.55h - 12.10h

Hrvatski zavod za zapošljavanje

– ispostava Sisak

Barbara Pađen, rukovoditelj odjela posredovanja i pripreme zapošljavanja

Statistička analiza zaposlenosti osoba s oštećenjem sluha, prezentacija projekta "Javni radovi"

12.30 - 12.45h

Udruga gluhih i nagluhih Grada Siska - Jasna Haralović (voditeljica skupa)

Izlaganje Jasne Haralović

Predložene strategije integracije osoba sa oštećenjem sluha u Sisačko-moslavačkoj Županiji na području rada i obrazovanja

12.45 - 13.00h

Hrvatska udruga gluhoslijepih osoba DODIR, Sanja Tarzay prof. rehabilitator

Mogućnost provedbe potpune integracije unatoč gluhoći

13.00 - 13.15h

Diskusija, zatvaranje skupa

14.15 - 14.30h

Konferencija za tisak, TV, elektroničke medije

pripremio Angel Naumovski

danja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja

POSJET KNJIŽNICI "FRAN GALOVIĆ" U KOPRIVNICI

Iako sam već godinama član Komisije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama, tek sam prvi puta putovala kao gost u koprivničku knjižnicu "Fran Galović", 6. studenog 2006. Tema okruglog stola je bila "Dostupnost knjižnica za sve – knjižnične službe, usluge i računalna oprema za slijepe, slabovidne i gluhoslijepo osobe: kako u lokalnoj zajednici dolaze do izvora znanja."

Kako sam i sama osoba oštećena sluha i vrlo kratkovidna, a ponukana i prisustvom dugogodišnje prijateljice Sanje Tarzay, predsjednice udruge gluhoslijepih "DODIR" na ovom okruglom stolu (koja je imala i tumača, gđu Ninu Kovačević iz "Dodira"), bezbrižno sam krenula na taj maleni put. Radim u Nacionalnoj i sveučilišnoj

knjižnici gotovo jedanaest godina, član sam Komisije od 2002. godine, a osoba sam oštećena sluha od svoje dvanaeste godine (rođena sam 1970.).

Prije gotovo pet godina ugradili su mi na lijevo uho umjetnu pužnicu, odnosno kohlearni implantat, s kojim čujem vrlo dobro. No, ne mogu u cijelosti razumjeti što se govori na sastancima te uglavnom čitam izvještaje predsjednice Dunje Gabriel (koja me strpljivo ohrabruje u sudjelovanju na sastancima Komisije).

Shvatila sam da trebam povesti tumača, što se nekome tko je rođen oštećena sluha ili je stekao oštećenje u djetinjstvu možda čini razumljivim, no ne i meni koja sam čula do 12. godine (pripadam (ipak) nagluhoj skupini) i psihički sam veći dio svojeg života definirana kao "čujuća" osoba, odnosno, uspješno sam integrirana (barem djelomično aktivno) u svijet

čujućih. Preostaje mi da se integriram i aktivno u svijet nagluhih jednako koliko i čujućih, odnosno da se neprestano osvještavam kao osoba "s dvije misije".

Zaista sam s divljenjem i zanimanjem pratila uz tumača i prezentacije predavanja okruglog stola "Dostupnost knjižnica za sve..." te je uistinu divljenja vrijedno kako je knjižnica, na čelu s voditeljicom Dijanom Sabolović – Krajinom, pristupila problemu usluga za slijepe i slabovidne osobe, od upoznavanja knjižničarske i šire javnosti s mogućnostima integracije osoba s oštećenjem vida, s pismom za slijepe (brajicom i brajičnom glazbenom notacijom), proizvodnjom digitalnih knjiga i zbirki za slijepe, slabovidne i gluhoslijepo osobe do njihovog ravnopravnog

uključivanja u život lokalne zajednice i društva u cjelini. Također je istaknuta i važnost suradnje između raznih vrsta knjižnica i udruga slijepih u Hrvatskoj. Bile su predstavljene nove knjižnične usluge za slijepu i slabovidnu osobu u Koprivnici i dosadašnje usluge u knjižnicama grada Zagreba i Hrvatskoj knjižnici za slijepu.

Također je predstavljen hrvatski prijevod IFLA-inih Smjernica za razvoj knjižnica za slijepu u informacijsko doba, koji je izvanredan po tome što je to prvi hrvatski prijevod priručnika koji će se koristiti u radu knjižnica za slijepu, kao i u ostalim knjižnicama, prije svega narodnim (čiji su korisnici i slijepi i ostale osobe s posebnim potrebama).

Okrugli stol je jedna od završnih, ujedno i najvažnijih aktivnosti jednogodišnjeg pilot projekta, koji je koprivničkoj knjižnici omogućio stvaranje osnovnih pretpostavki za daljnji razvoj knjižničkih usluga za slijepu, slabovidnu i sve ostale osobe s posebnim potrebama u lokalnoj zajednici.

Komisija za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama HKZ-

a ovim je skupom nastavila problematiziranje tema koje knjižnice stavljaju u središte senzibiliziranja šire javnosti za probleme osoba s posebnim potrebama. Okrugli stol je bio i međunarodnog karaktera jer su sudjelovali predavači iz Švedske i Austrije, kao i iz Slovenije i Srbije.

Stručni skup je prepoznat kao središnji događaj u Mjesecu knjige 2006., a grad Koprivnica je potvrdio svoju brigu za osobe s posebnim potrebama uvrstivši ovaj skup u jedan od središnjih događaja u obilježavanju Dana grada Koprivnice (4. studenog) i njegov 650. rođendan.

Također, ovaj okrugli stol je središnji događaj obilježavanja 160. obljetnice organiziranog čitanja i knjižničarstva u Koprivnici, koji se tijekom ove godine obilježava pod nazivom "Od prve čitaonice do multimedijalne knjižnice" (1846.-2006.).

Mene su se osobno najviše dojmila izlaganja samih osoba s posebnim potrebama, predsjednice udruge "Dodir" koja je iznijela Osnove razumijevanja gluhoosljepoće i prikaz mogućnosti pristupa informaci-

jama i komunikaciji za gluhoosljepu, te smo mogli vidjeti različitost oštećenja gluhoosljepih osoba kao i različitost načina kojima se s njima komunicira.

Nadalje, tu su bili i Danko Butorac iz Hrvatskog saveza slijepih iz Zagreba i Sanja Frajtag iz Hrvatske knjižnice za slijepu s predavanjem Digitalne knjige i zbirke za slijepu i slabovidnu osobu.

Vrlo zanimljivo je bilo i izlaganje Perice Mihaljevića iz Centra za odgoj i obrazovanje "Vinko Bek" iz Zagreba- Brajica i brajična glazbena notacija.

Malo igre i rasonode unio je g. Kristijan Ciganović svojim izlaganjem o projektu Dijalog u mraku (Dialog im Dunkeln Veranstaltungen GMBH, Wien, Austria).

S Koprivnicom sam vezana preko majčine strane obitelji, gdje je ona proboravila jako puno vremena i, čini mi se, najljepše trenutke djetinjstva. Riječ je o njezinu pradjedu Adamu Horvatu, ocu njezine bake (koja je živjela u Križevcima kasnije) i bakinoj sestri, odnosno prateti, u ulici Dubovac 12. Prenijela mi je ljubav prema Koprivnici i Križevcima.

Petra Podhorsky

ljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanim

POŠALJI SMS RADI POŽARA

Svi hoteli u Japanu dobili su mogućnost uvođenja sustava alarmiranja gostiju u slučaju požara putem tekstualnih poruka i elektronske pošte.

Japanska agencija za saniranje požara i katastrofa ponudila je besplatno japanskim hotelima softver

36

koji će goste upozoriti na požar slanjem kratke tekstualne poruke ili poruke elektronske pošte. Gosti hotela na recepciji uglavnom ostave broj mobilnog telefona, a neki i e-mail adresu koju danas većina Japanaca čita upravo na mobilnom telefonu. U naputku stoji da se uporaba ovog softvera preporuča zbog starijih ljudi i ljudi oštećena sluha koji možda neće čuti požarne alarme i vatrogasne sirene, ali će vrlo vjerojatno provjeravati mobilni telefon za pristigle SMS-ove.

Nama možda ova tvrdnja izgleda smiješno, ali očito su se mobilni

telefoni i sve usluge vezane uz njih toliko uvukli u japansko društvo da ih se po brzini širenja alarmantnih informacija može usporediti s požarnom sirenom.

pripremio Angel Naumovski

SVI SU PITALI ZA TEBE

Neki sam dan mlađoj kćeri čitala priču u stihovima na engleskom, naslova «Everyone asked about you». Radilo se o dječaku, prijatelju, koji djevojčici Nori dolazi pred kuću i moli ju da otvori vrata i krene s njim van, jer svi pitaju za nju, kuda god krenuo. Djevojčica tvrdoglavo ostaje unutra i na kraju revoltirano pita: "Pa ako zaista svi pitaju za mene, zašto mi nisu došli na vrata?"

To me sve podsjeća na stvarne situacije u kojima se netko zatvori, u sebe, ili u kuću; izolira se i tada od drugih očekuje da se mijenjaju.

Srećom, postoje prijatelji koji imaju u sebi dovoljno života, pa svojim strpljenjem i zalaganjem postižu da se, kao Nora na kraju, ipak otvore, izađu van i raširenih ruku prigrlje sve ono što ih vani čeka. Po toj knjizi, svijet je pun ljepota i ta ljepota su ljudi, životinje, biljke, astralna tijela... Svi oni žele biti upoznati s nama, žele biti viđeni.

Mogla bi to biti dobra priča za Osobe, nagluhe i gluhe, Gluhe ili kako se već osjećaju. Gluhima se, velikim slovom, vole zvati oni koji su osviješteni kao takvi, ne zbog

oštećenog sluha, već svjesni svojih posebnih potreba. Gluhi s malim «g» su oni koji tih potreba nisu svjesni, možda ih ni nemaju, no tada ne mogu za druge biti «prohodni», dati niti primiti nešto specifično u tome smislu.

Svi oni mogu biti Nore, a svi trebaju prijatelje.

Nakon gubitka sluha, voljela sam se zatvoriti u kuću i biti sama. Izlazila sam samo u školu i kuda je nužno trebalo, a to rijetko sama jer se nisam mogla samostalno kretati. Nakon godinu dana uspjelo mi je samoj izaći u grad, na autobus i na vježbe sluha, a prijatelji su mi dolazili i govorili što se vani zbiva, koga su sretali i tko me sve pozdravio. Trebalo je proći dosta vremena dok sam samostalno počela izlaziti i samo šetnjom sretati ljude. Poneki su zvali telefonom, no komunikacija preko mame, tate ili sestre bila je blokirajuća. Bilo je potrebno naći se sa mnom te onda razgovarati. Sve je to razumljivo, no ljudi su me ipak počeli izbjegavati, tako nešto im je bilo suviše komplicirano. Doista, tko je zaista htio moje društvo, došao bi k meni, no sve u svemu ostao je dojam mene kao nepristupačne osobe.

Neiskusna u pitanju gluhoće, izgradila sam zid od voljenih. Njima sam ostala ona ista, s ponešto izmijenjenim ponašanjem i načinom ko-

municiranja, no sebi sam bila posve nova, tjeskobna, puna strahova, potištena, s osjećajem manje vrijednosti, «otežala», jer izgubivši spontanost za smijeh postaješ «mrgud» i preozbiljan. To se odrazilo i na moju okolinu, svi su gubili strpljenje; no ne za dugo. Zahvaljujući tome što sam ipak njihova, ustrajali su kao Mr Sunshine Bright, Gospodin Sunčana Zraka (u slobodnom prijevodu), čijoj je ljubaznosti, mašti, veselju i strpljivosti, Nora Plava na posljepku popustila. Na kraju se ne zna je li ona otvorila vrata ili je čitav svijet pohrlio k njoj, tek se vidi da su krenuli jedni prema drugima.

Vanjski svijet je predivan i to je ono što nam «čujući» mogu približiti, a mi im moramo dozvoliti da se približe našem, jednako lijepom, unutar svijetu. Samo treba držati otvorena vrata. Kuće ili srca, birajte.

«Nora, Nora, open the door,
Open the door Nora Blue.
I just explored the ocean floor.
And everyone asked about you.
The tortoises asked, the sea horses
asked, a school of tuna, too - Every-
one asked about you!»

Vaša Petra

đanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja

“RUKE KOJE PLAČU” - NAGRADA ZA NAJBOLJU REŽIJU

Svi nastupi predstave "Ruke koje plaču" nakon premijere u lipnju 2006. godine

Dragi naši čitatelji, naša predstava "Ruke koje plaču" je nakon premijere (21. lipnja 2006.) postala najtraženija predstava u povijesti kazališta Gluhih u Hrvatskoj. Dobili smo poziv Udruge gluhih i nagluhих Istarske županije da povodom Međunarodnog tjedna Gluhih krajem rujna 2006. godine prikazemo svoju predstavu

u gradu Rovinju, u rovinjskom kazalištu „Gandusio“. Predstava je bila održana pred prepunim gledalištem; većina su bila članovi Udruge gluhih i nagluhих grada Pule. Zanimljivo je da su najave o našoj predstavi bile i na talijanskom jeziku, jeziku manjine Talijana na glavnom trgu u Rovinju. Prisustvovali smo i Festivalu prvih gdje je nastup naše predstave ostao zapažen i dobio nagradu za najbolju režiju, što je bilo veliko priznanje za našu Udrugu „DLAN“! Žiri u

sastavu Boris Greiner, Agata Juniku i Sabina Sabolović je nagradu 4. Festivala prvih, dodijelio Angelu Naumovskom za režiju predstave «Ruke koje plaču», u produkciji Udruge Dlan, s obrazloženjem: "Predstava «Ruke koje plaču» ističe se umjetničkom i izvedbenom kvalitetom te jasnom

artikulacijomsocijalnogipolitičkog problema koji tretira. U odnosu na ostale radove predstavljene na ovogodišnjem festivalu, izdvaja se još jednom bitnom odlikom: temu mina obrađuje iz perspektive osobnog iskustva redatelja i izvođača, kojima je življenje u društvu, još uvijek vrlo nesenzibiliziranom za «drukčijost», strukturirano poput permanentnog proboja kroz minsko polje. Osim što se kritički bavi odnosom dominantno «čujućeg društva» spram problema i potreba nečujućih, ovaj rad otvoreno progovara i o dilemama te previranjima unutar same zajednice koja je pak svjesna činjenice da će svoje ciljeve najefikasnije realizirati kolektivnim djelovanjem. Žiri ovom nagradom želi prije svega potaknuti Angela Naumovskog na kreiranje još mnogo umjetničkih projekata koji će, poput predstave «Ruke koje plaču», povećavati vidljivost aktivnosti Udruge Dlan, educirati čujuće i tako raditi na stvaranju šireg društvenog konsenzusa oko političke agende Republike Hrvatske u tretmanu manjinskih zajednica i njihovih praksi.”

Nakon velikog uspjeha tj. priznanja Festivala prvih imali smo još tri

38

nastupa: 18. studenog u Knapp-u, 19. prosinca, povodom 85 godina postojanja Saveza gluhih i nagluhih grada Zagreba i Hrvatskog saveza gluhih i nagluhih osoba, u kazalištu “Vidra”, te u Sisku 27. siječnja 2007., povodom Tjedna kulture i vizualne umjetnosti gluhih, u Kazalištu “21”. U planu imamo još nekoliko gostovanja tijekom 2007. godine.

Napravili smo intervju s redateljem Angelom Naumovskim, dobitnikom nagrade za najbolju režiju na Festivalu prvih 2006. godine.

1. Kako ste došli do ideje za scenarij predstave “Ruke koje plaču”?

Ljubitelj sam filmova i gledao sam brojne filmove domaće i strane produkcije o Romima, Indijancima, homoseksualcima i svakvim manjinama i uvidio da ne postoji

niti jedan film domaće proizvodnje o Gluhima, a pošto je sama “izrada” filma krupan zalogaj, odlučio sam se za kazališni komad. Htio sam ovom predstavom prikazati kakav je status Gluhih u društvu bio u povijesti i kakav je sada.

2. Po struci ste profesor tjelesne kulture, a za ovu predstavu napisali ste scenarij i režirali ste predstavu. Otkuda Vam hrabrosti za tako veliki umjetnički pothvat, ujedno veliki iskorak od Vaše profesije?

Najviše me motivirala sadašnja situacija u društvu. Sam položaj Gluhe osobe u društvu, kako društvo reagira i prihvaća Gluhe osobe. Htio sam ukazati društvu da je položaj Gluhih osoba u povijesti i sada ostao nepromijenjen. Mislio sam da je to dovoljan razlog da napravim predstavu, ali u zadnje vrijeme i između samih Gluhih se događaju stvari koje su me iznenadile i razočarale pa me i to potaklo da skupim hrabrost za predstavu.

3. Jeste li tijekom rada na predstavi osjetili manjak kazališnog obrazovanja i kako ste to kompenzirali?

Jesam, ali sama ideja, tj. scenarij i iskustva su mi davali snagu i vjeru da mogu napraviti dobar kazališni komad unatoč manjku kazališnog obrazovanja. Uz to, puno mi je pomoglo iskustvo koje sam stekao u

kazališnom komadu "Planet tišine" i u druženju s Vesnom Ivasović, Kristijanom Ugrinom i njegovim kolegama, stručnjacima u kazališnim vodama. Tako sam stekao brojna poznanstva i naravno, nije mi bilo teško okrenuti njihov broj i pitati za savjet, a kada više nisam mogao dalje u režiranju predstave, pozvao sam koreografinju Sandru Banić da mi pomogne savjetima.

4. Zbog čega ste predstavu napravili na hrvatskom znakovnom jeziku, uz titl za osobe koje ne poznaju znakovni jezik, a niste se odlučili za neverbalni teatar?

Jedan od glavnih ciljeva Udruga je da radimo kazališne predstave na znakovnom jeziku, a ima vrlo malo kazališnih predstava koje su prilagođene Gluhim osobama. Ponukan time, odlučio sam napraviti kazališni komad na znakovnom jeziku. Ali mučilo me što učiniti za osobe koje ne znaju znakovni jezik pa sam došao na ideju (da njima omogućim da se osjete ravnopravnima u društvu) titla. Nisam se odlučio za neverbalni teatar jer sam htio da znakovni jezik bude što više prisutan u javnosti i da se što više prikazuje u kazalištima, na TV-u, internet stranicama ...

5. Važan element predstave je glazba. S obzirom da ste gluha osoba, zašto niste napravili predstavu u tišini? Kako ste razmišljali o glazbi u predstavi, na koji način ste suradnicima davali upute za odabir glazbe i kakav je Vaš doživljaj glazbe općenito?

Nama Gluhim osobama nije toliko bitna glazba, ali nisam samo Gluhima htio prikazati predstavu već SVIM ljudima i zato sam se odlučio za glazbu. Koreografinja Sandra Banić mi je pomogla u

odabiru dviju najvažnijih pjesama. Tražili smo pjesme koje su pogodovale našoj predstavi, nekoliko smo ih našli, ali opredijelio sam se za dvije zbog riječi u njima. Srećom, poznam kazališnog redatelja i DJ-a Marija Kovača koji je neko vrijeme dolazio na naš tečaj znakovnog jezika i koji nam je puno pomogao u odabiru glazbe i sa savjetima. Pri susretu s njim ukratko sam mu ispričao kako zamišljam kazališni komad i pozvao ga na naše probe. U samom odabiru glazbe nisam imao nikakvog udjela jer sam sve njemu prepustio. Prema reakcijama publike, odabir glazbe bio je odličan. Hvala Mariju.

6. Za režiju predstave osvojili ste prvu nagradu na Festivalu prvih i to u konkurenciji ne samo kazališnih, već i mnogih drugih umjetničkih djela. Što za Vas znači ta nagrada?

Veliko priznanje! Godinu i pol sam živio za predstavu. Dane i noći sam provodio razmišljajući o njoj. S puno ljudi sam o njoj razgovarao; imali smo brojne probe, čak smo imali i duge pauze jer sam često bio nezadovoljan svojim planovima o režiranju. Trud mi se isplatio, a najviše zahvaljujem mojim Dlanovcima i suradnicima.

7. Ima li za Vas posebno značenje činjenica da ste nagradu osvojili u čujućoj konkurenciji?

Pa ne baš... Meni više godi dobra kritika od poznate kazališne kritičarke. Najviše mi je drago da se brzo pročulo da u kazališnim krugovima postoji još jedno kazalište-kazalište Gluhih.

8. Za Vas izjavljuju da Vas smatraju ozbiljnim umjetnikom. Osjećate li se tako?

Ne znam. Ne mogu još reći da se tako osjećam. Ali imam motiva i puno ideja, samo trebam DOBRO zasukati rukave i primiti se posla. Još uvijek imam osjećaj da nisam sve rekao i pokazao. Imam još puno toga za reći društvu, a i smatram da je to potrebno; osjećam tu dužnost.

DLAN: Hvala vam u ime naših čitatelja i uredništva časopisa "Pljesak jedne ruke"